

Canlı Bomba Terör Eylemlerinin Ulusal ve Uluslararası Basında Sunumu

Örnek Olay: “Ankara Ulus Meydanında 23 Mayıs 2007’de Yaşanan Canlı Bomba Terör Eylemi”

Selma KOÇ AKGÜL

Yrd. Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi

Özet

Ulusal ve uluslararası basında terör haber ileti içeriklerinin genelde eylem sonuç odaklı olduğu görülmüştür. Bu iletilere haber aktörlerinin tepkisel söylemleri eşlik eder. Terör örgüt ve eyleminin arka planı tartışmaya açılmaz. Ulusal ve uluslararası basın, ideolojik yapısıyla ilişkili haber değerlerini gözeterek, devletlerin ve terör örgütlerinin ideolojik çatışmalı iletişim stratejilerine yer verir. Aslında terörle mücadelenin etkinliği “terör”, “terör örgütü” ve “terör eylemi” söylemlerinde ortak dil kullanılabilmeye bağlıdır. Kanunoyunda ortak dil oluşturulmasında söylem seçkinlerinin yanı sıra basına da önemli görevler düştüğü açıktır.

Çalışma bu düşünceye paralel; uzun yıllardır terörle mücadele eden Türkiye’de 23 Mayıs 2007’de yaşanan canlı bomba terör eylemi ile ilgili haber iletilerinin ulusal ve uluslararası basında nasıl tasarlanıp enforme edildiğine odaklanmıştır. Basının terör haber ileti içeriklerinin eylem odaklı olduğu, frekansının; eylemin yeri, ölü-yaralı sayısı, mağdurların panik, gözyaşı dolu acı hikayeleri ve haber aktörleriyle doğru orantılı olduğu tespit edilmiştir. Herkesi tehdit eden ve o herkes tarafından kınanan terör ile ilgili haber iletilerinde ortak bir dil kullanılmadığı görülmüştür. Buna bağlı olarak terörle ilgili haberlerin enformasyon sürecinin ne olması gerektiğine dair tartışmaların daha uzun bir süre devam edeceği açıktır.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, medya, canlı bomba, içerik çözümlemesi.

Abstract

Generally, national and international terrorism news item contents to be seen focus on terror effects. News actors reactive expressions. come into being to be formed this contents. There is not to be seen behind to living bomb action. The national and international media protected by news value with parallel own ideologic structure by that given government and terrorist organizations complicated ideologic communication strategy It is to important that using the lingua franca about discourses of that “terrorist organisation” and “terrorist act” to prevention of terrorism. Not only duites for elite discourses but also media gets important duites to developing lingua franca for terrorism.

The essay in parallel with this thing that focus on the living bomb attack when was been 23 Of May 2007 in the Turkey, news items contents that how desinged are by national and international media. Because , Turkey have conflicted to prevent of terrorism for a long years. When we looked at media contents density after the living bomb action, we have seen direct proportion that number of wounded and died people (especially children, women), panics and fears, tears of distress stories, bombing place and also news actors. The terrorism news items use do not lingua franca in spite of terrorism is menace to everybody safety and that everybody do criticises. One by of reason that the object is protected up to dateness whats the media duties and how is the terrorism news by given to public.

Keywords : Terrorism, media , suicide bomb, content analyse.

GİRİŞ

Dünya medyasında terörle ilgili ülke söylemlerinin temel kurgusu; terörün global bir tehdit olarak algılanıp bu tehdite karşı kutsal bir işbirliği içinde olunması gerekliliği üzerine yapılandırılmıştır. Söylemlerden terörle savaşmak için yasa yapmayan ya da tedbir almayan ülke kalmamış olduğu düşüncesi edinebilir. Yoğun yasa ve tedbirlere rağmen terör eylemleriyle paralel terör söylemlerinde azalma olmamasının sebebi bu anlamda nasıl açıklanabilir?

Bize göre; sebeplerden biri Devrim Çağı adlı eserinde "sözcükler çoğu kez belgelerden daha canlı tanıklardır" diyen Eric J. Hobsbawm'ın söyleminde yer almaktadır. Bu söylem terörle mücadele sürecinde global işbirliğinin neden istenilen sonuçları vermediği konusuna açıklık getirmektedir. Çünkü; toplumların ve özeld bireylerin enformasyon kaynağı haber iletilerinde; "terör", "terörist" ve "terörizm" kelimelerinin sözlük anlamları ile bu kelimelere yüklenen anlamların arasındaki farklılıklar dikkat çekicidir. Bir ülke için - hatta aynı ülkede farklı ideolojilerin sesi olan medyalarda- terörist kabul edilen bir saldırganın diğer ülke için devrimci, özgürlük adına savaşan silahlı milisler olarak tanımlanabilmesinin sebebi de budur. Bu sözcükler farklı ideolojilerdeki kişiler tarafından farklı anlamlandırılmakta medya da enforme edilmesine aracılık etmektedir.

Hangi ideolojik söyleme hizmet ederse etsin, sözlük anlamı ya da yüklenen anlamı ne olursa olsun, terörizm şiddet temelli, arkasında vahşet görüntüleri ile birlikte acı ve gözyaşı dolu insan hikayeleri bırakan dünya barışı söyleminin kara bir örtüsüdür. Yüzyılımız tasarlanmış ya da tasarlanmamış olsun şiddetin her türüne tanık olmuştur. Bu tanıklıkta küresel medya başrol oyuncusudur. Medya; terörizmin araçları olan başta canlı bombalar olmak üzere, çeşitli terörist eylemler sonucu hayatını yitirenleri, yaralananları, gözü yaşlı erkek, kadın ve biçare çocukları arka fonda yerle bir olmuş binalarla birlikte manşet haber ya da ona eşlik eden hüznü bir müzikle flaş haber olarak dünya kamuoyuna duyurmuştur, duyurmaktadır. Dolayısıyla, medya terör eylemi sonrası okuyucusuna sunduğu terör haber ileti içeriklerinde korkunun propagandasını yapmakta terörizmi ve terör örgütü tekrar anımsatarak geçmişte çağrıştırmakta ve onu tekrar gündemde tutmaktadır. Terör örgütü ise bu eylemle varlığını ve iktidarını hissettirmekte çoğu zamanda isteklerini medya aracılığı ile iletmektedir.

Haber değeri teorisi ve etkili haber faktörleri üzerinde araştırmalar yapan Winfried Schulz ve Joachim Friedrich Staab ulusal ve uluslararası

alandaki haber üretilmesi için gerekli faktörleri ortaya koyarken heyecan (duygusallık), sürpriz (beklenmedik bir anda aniden gelişen), negativizm (zarar, çatışma, saldırganlık, karşıtlık) ve etnik merkeziliği ilk sıralarda konumlandırmışlardır (Alver: 2003:2006). Hiç kuşkusuz canlı bomba terör eylemleri de en kanlı terör eylemlerinden biridir ve global medyanın görmezden gelemeceği bu haber faktörlerini fazlasıyla içinde barındırmaktadır. Beklenmedik bir anda ve yerde, can ve mal kayıplarına sebep olan korku ve şiddeti tetikleyen terör eylemleri bu anlamda küresel dünyanın da yok sayabileceği eylemler değildir.

John Keane şiddet ve buna bağlı olarak terör olgusunun bu denli gelişmesini küresel sermaye iktidarlarının şiddeti gündemde tutma isteklerine bağlamaktadır. Keane' ne göre dünyanın demokratik ve barış içinde yaşayan kesimlerin sınırları içinde gündelik yaşamlarını sürdüren yurttaşlara şiddetin imge ve öyküleri daha yoğun ulaşmaktadır. Egemen iktidarların risk hesapları, güvenlik koşulları, güvenlik güçlerinin halkla ilişkiler konusundaki hevesi, şiddet olgusu ile birlikte cezai yaptırım sürecini harekete geçirmek amacıyla başlatılan kampanyalar dünya çapında bir iletişim sisteminin gelişmesine yol açmaktadır. Bu sistemde bazıları yayın kurullarının ünlü söylemi ile hareket etmektedir. "Kan varsa, o haber manşete çıkar." (Keane:1996,15)

Küresel terörle mücadelenin miladı olarak görülen 11 Eylül terör saldırısının ardından dünya kamuoyuna enforme edilen temel ileti canlı bomba eylemlerinin ardında İslam dini boyutu olduğu savları idi. Ancak "Dying to Win" kitabının yazarı Robert Pape 462 canlı bomba üzerinde yapmış olduğu incelemeler sonucunda canlı bomba eylemlerinde İslam dini boyutunun olmadığını ortaya koymuştur. Çoğu eylemcinin gönüllü olarak canlı bomba eylemini gerçekleştirdiği, aralarında adi suçlular olmasının yanı sıra bazılarının terörist gurubun üyesi olduğu dikkat çekicidir. Canlı bomba eylemlerinin profilini fakir, bireysel yaşayan ve hayatta kaybedecek bir şeyleri kalmamış eğitilmiş kişiler oluştururken yarısından fazlasının dinle ilgisinin olmadığı ya da din karşıtı olduğu da saptanmıştır. Genelde eylem canlı bombanın ilk eylemi olmakta ve kendisi de bu eylemde hayatını yitirmektedir.

Prof Pape'in araştırma sonuçlarına göre; intihar eylemlerini gerçekleştiren örgütlerin dini değil, politik amaçları vardır. Daha çok yaşadıkları ülke topraklarındaki yabancı güçlere tepki için bu eylemleri gerçekleştirmektedirler. Ülkelerinin bir şekilde işgal edildiği veya haksızlığa uğradığına inanan bu örgütler, işgalci ve düşman bildikleri güçlere karşı bu tür eylemler gerçekleştirerek onları ülke topraklarını terk etmeye, politikalarını değiştirmeye zorlamaktadır (Pape; 2006)

Dünyanın çeşitli yerlerinde böyle politik amaçları olan bazı örgütler intihar eylemlerini kullanmaktadır. Bu grupların dinle ilişkileri olduğu söylenemez. Sri Lanka'daki Tamil gerilları ve Türkiye'deki PKK gibi. Hatta bu iki örgüt de din karşıtı ve Marksist ideolojiye inanmaktadır. Bazı örgütler de

ülkelerinin işgal altında olduğunu düşünerek, işgalcilere karşı çeşitli yollarla mücadele vermekte ve bazen intihar eylemlerini kullanmaktadır. İsrail'deki eylemler bu çerçevede değerlendirilebilir. İntihar eylemleri daha çok aynı ve güvenliği olmayan bölgelerde gerçekleştirilmektedir. Eylemciler intihar eylemi ile hem kendi tabanlarına hem de mücadele ettikleri güçlere seslerini duyurmak ve çeşitli mesajlar vermek istemektedir. Yahudi bölgesinde gerçekleştirilen bombalı eylemlerin yüzde 75'inin otobüs durakları ve pazar yerlerini hedef aldığı görülmüştür. İntihar bombacıları iyi korunan tren istasyonu, büyük alışveriş merkezleri gibi yerlerde bu tür eylemleri gerçekleştirmekten sakınmaktadır.

Ülkemizde 23 Mayıs 2007 tarihinde başkent Ankara'nın Ulus Meydanı'nda Anafartalar Çarşısı önünde bir otobüs durağında günün en yoğun saatlerinde meydana gelen patlamada resmi rakamlara göre 3'ü Pakistan uyruklu olma üzere toplam 6 kişi hayatını kaybetmiş 121 kişide yaralanmıştır. Patlamanın bir canlı bomba tarafından gerçekleştirildiği ve canlı bombanın PKK terör örgüt üyesi olduğu ulusal basın tarafından birinci sayfa haberleri olarak kamuoyuna enforme edilmiştir.

Canlı bomba eyleminin faili olarak eylemden bir gün sonra deşifre edilen eylemci haber iletilerine göre; sol fraksinasyona dahil, daha önce terör eylemlerine katılıp hapis cezası almış, PKK terör örgüt üyesidir. Haber iletilerinden içine kapanık asosyal bir kişiliği olduğu yurt dışında yaşadığı ve daha sonra PKK terör kamplarında eğitim aldığı anlaşılmaktadır. Ancak dikkatli bir okumada haber kaynak seçimi ve bilgi aktarımında ciddi bilgi boşlukları bulunduğu fark edilmektedir. Bu anlamda terör haber iletilerinin ne kadar iletildiğinden çok ne kadarının iletmediği de önem kazanmaktadır.

Üyesi bulunduğu terör örgütü PKK (Partiya Karkerê Kürdistan) 1973 yılında şekillenip gelişmeye başlayan ve 1978 yılında kurulan 1980'li yıllardan bu yana görev yapan hükümetlerin en önemli sorunlarından biridir (Mumcu:2006). Kanlı terör eylemleri ile özellikle ulusal ve uluslararası basının gündeminde sürekli yer almıştır. PKK terör örgütünün lideri Abdullah Öcalan'ın 15 Nisan 1999 tarihinde yakalanmasından sonra sürekli tartışılan ve çözümü yılan hikayesine dönen PKK eylemlerinde de zaman zaman sessizlik dönemleri yaşanmıştır. En son PKK'nun sözde ateşkes dönemi de Ulus'ta yaşanan canlı bomba eyleminin bir kaç gün öncesinde sona ermiştir.

Canlı bomba terör eyleminin gerçekleştiği ve etkilerinin sürdüğü süreç ülke gündemi açısından da oldukça kaotik bir dönemi kapsamaktadır. Bu süreç; ABD'nin Irak'ı işgalinin ardından tırmanışa geçen terör eylemleri konusunda TSK'nın (Türk Silahlı Kuvvetleri) hükümete büyük şehirlerde terör olgusu ile ilgili uyarılarda bulunduğu, Emniyet teşkilatının tüm birimlerini terör eylemleri konusunda alarma geçirdiği bir süreçtir. Aynı zamanda PKK'nın Güneydoğu'da yapmış olduğu silahlı eylemlerde TSK'nın yeniden şehitler verdiği görülmektedir. Ulusal basın gündeminin; 9 ay önce

Başbakanlık tarafından kurulup ataması yapılan Emekli Korgeneral Edip Başer'in Terörle Mücadele Özel Temsilciliği başkanlığı görevinden alındığı, terör örgütünün sözde ateşkesi 18 Mayıs 2007 de bozarak büyük şehirlerde bombalı eylemler planladığını duyurduğu ve Türkiye'de erken genel seçim kararının alınma sürecinin tartışıldığı ilgili haberlerden oluştuğu görülmektedir.

Dolayısıyla; terör eyleminin araştırma konusu olarak seçilmesinde; canlı bomba eylemi olması dışında, dönemin kaotik yapısı, can kayıpları arasında Pakistan uyruklu vatandaşların olup olayı uluslararası boyuta taşıması ve terör örgütü söylemleri ile bu örgüte yönelik sınır ötesi operasyon haberleri etkili olmuştur. Bu bağlamda araştırma, bir terör mağduru olan ülkemizde yaşanan bir canlı bomba olgusu ulusal ve uluslararası basında nasıl tasarlanıp enforme edildiği ve haber yapılanmasının ne olduğu konusuna yoğunlaşmıştır.

I- Araştırmanın Amacı:

İletişim dünyasında yaşanan hızlı değişim ve küreselleşmenin sonuçları dünya kamuoyunun terör olaylarını yorumlama ve algılama boyutlarında da değişimlere yol açmıştır. Dünya kamuoyunun medya tarafından sunulan enfomasyona bağlı olarak terör olgusu, terörist ve terörizm konularındaki kanaatleri şekillenmektedir. Medya ve terör ilişkisiyle ilgili Schlesinger çalışmasında Profesör Laqueur'un şu pasajına yer vermektedir: "teröristler yürüttükleri kampanya açısından medyanın fevkaleda bir önem taşıdığını, terörist edimin tek başına bir şey ifade etmediğini oysa tanıtımlarının yapılmasının her şey olduğunu öğrenmişlerdir. Ama sürekli çeşitlilik ve yeni açılar ihtiyacı olan medya, maymun iştahlı dostlar ediniyor. Teröristler daima yenilikçi olmak zorunda kalacaklar. Teröristler bazı bakımlardan bizim dönemimizin süper eğlendiricileridir". Bu ifadelerde artık teröristin prime time ve tiraj için şiddeti artırma, medyayı yönlendirme ve kitlelere ulaşma ihtiyacının farkında olduğu ve medyanın bu anlamda hayati bir rol taşıdığı vurgusu önemlidir (Schlesinger,1994:58)

Gerçekte medya terör olaylarında hayati bir rol mü taşımaktadır? Ülkelere tarafından küresel boyutlu değerlendirilip mücadele süreçleri oluşturulan terör olgusunda medyanın görevi ne olmalı ve nasıl bir süreç takip edilmelidir? Terörün her çeşidinin insan hayatı ya da ulusal güvenliği tehdit ettiği durumlarda medya profesyonelleri haber yapılanması ve mesajlarında neleri dikkate almalıdır? Demokratik bir sistemde basın ve hükümet arasında daima ölçülü bir güvensizlik söz konusudur. Bu anlamda terör olaylarında kabul edilebilir bir denge yaratılabilir mi? Hükümet ve kamunun medyaya yüklediği görev terörü engellemek midir? Terörizmi tartışmak biraz da ona meşruiyet katmaz mı? ve daha pek çoğu soru terör konusunda çalışan kişiler tarafından sorulmakta ve yanıtlar aranmaktadır.

Elbette ki araştırmanın terör bağlamında bahsedilen medya ile ilgili tüm sorulara yanıt vermek gibi bir amacı yoktur. Onun çok daha mütevazı ve hümanist bir amacı vardır: Çünkü araştırmada; terör haberlerinin olay yönelimli haberler olduğu, şiddet içerdiği, uluslararası kurgulanıp yerel anlamlandırıldığı ve egemen siyasal iktidar iletilerinin -devlet ve onun silahlı düşmanlarının çelişkili iletişim stratejileri terör eylemlerinin haberlerinde neyin ne ölçüde yapılacağını pek çok açıdan belirler- haber içeriklerini doğrudan veya dolaylı olarak etkilediği varsayımlarından yola çıkmıştır. Bu anlamda da çalışmayla basında yer alan genelde terör özelde PKK canlı bomba terör eyleminin haber iletilerinin içerik sunumunun tartışılması amaçlanmıştır. Çalışma sonuçlarının terörle ilgili tartışmalarda yer alan kişi ve medya çalışanlarına farklı bir bakış açısı kazandırabileceği düşünülmüştür.

2- Araştırmanın Objesi ve Yöntemi :

Araştırma objesi olarak Türk basınından ulusal çapta günlük yayın yapan fikir gazetesi özelliği gösteren sol eğilimli Cumhuriyet Gazetesi, liberal eğilimli Hürriyet Gazetesi ve muhafazakar eğilimli Zaman Gazetesi, İngiltere basınından ulusal çapta yayın yapan fikir gazetesi liberal eğilimli The Independent , Amerikan basınından ulusal çapta yayın yapan fikir gazetesi muhafazakar eğilimli The Washington Post ve Alman basınından fikir gazetesi liberal eğilimli Die Welt seçilmiştir.

Çalışmada; Ankara Ulus meydanında canlı bomba terör olgusunun yaşandığı 22.05.2007 tarihi ve sonrası 7 gün süreyle ulusal ve uluslararası basın takip edilerek canlı bomba ve ilişkili PKK haberleri analiz edilmiştir. Analiz kapsamına, haber, köşe yazısı, röportajlar ve fotoğraflar alınmıştır.

Araştırma objesi olarak seçilen gazeteler Alman bilim adamı Klaus Merten'nin şematize ettiği ve Füsün Alver'in "Avusturya Basınında Yabancı Tasarımı" konulu çalışmasında basın analizi için geliştirdiği içerik analizi yöntemi kullanılmıştır (Alver, 2003:241) Canlı bomba terör olgusuyla ilgili değişkenler belirlenmiş ve araştırmanın çatısı oluşturulmuştur.

İçerik analizi bilindiği gibi; sosyal bilimler alanında en yoğun kullanılan araştırma yöntemlerinden biridir. Yapılan çalışmalarda nicel (kalitatif) ve niteliksel (kantitatif) verilere ulaşmayı sağlamaktadır.

3- Araştırmanın Bulguları:

Araştırma kapsamına alınan ulusal ve uluslararası gazetelerde yer alan yazı türleri kantitatif (niceliksel) ve kalitatif (niteliksel) analize tabi tutulmuştur.

3.1- Gazete Yazı Türlerinin Kantitatif (Niceliksel) Analizi

Tablo 1
Gazete Yazı Türlerinin Günlere Göre Sayı ve Oranları

Gazete Yazı Türlerinin Yayımlandığı Günlere	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
23.05.2007	8	8.60	6	6.38	11	14.10	1	100	1	50	1	25
24.05.2007	27	29.03	24	25.53	23	29.48	-	-	1	50	2	50
25.05.2007	15	16.12	23	24.46	13	16.66	-	-	-	-	1	25
26.05.2007	23	24.73	19	20.21	12	15.38	-	-	-	-	-	-
27.07.2007	9	9.67	5	5.31	8	10.25	-	-	-	-	-	-
28.07.2007	3	3.22	9	9.57	4	5.12	-	-	-	-	-	-
29.07.2007	8	8.60	8	8.51	7	8.97	-	-	-	-	-	-
Toplam	93	100	94	100	78	100	1	100	2	100	4	100

Tablo-1, Tablo-2 ve Tablo 3' de görüldüğü gibi; 23 Mayıs- 29 Mayıs 2007 tarihleri arasında analiz edilen gazetelerde yer alan gazete yazı türlerinin kantitatif özellikleri günlere göre benzerliklerle birlikte farklılıklar da göstermektedir.

Cumhuriyet gazetesinde 7 gün boyunca 93, Zaman gazetesinde 94 ve Hürriyet gazetesinde 78 gazete yazı türü yer alırken The Independent gazetesinde 1 The Washington Post gazetesinde 2 ve Die Welt gazetesinde 4 gazete yazı türü yer almıştır. Gazete yazı türlerinde terör eylemi ile ilgili haberlerin 2-3 ve 4.günlerde yoğunluk kazandığı görülmektedir.

Ulusal basında yoğun olarak "haber" yanı sıra "köşe yazısı" ve "yorum" yazı türleri kullanılırken uluslararası basında sadece "haber" yazı türü kullanılmıştır. **Tablo 2'**de ulusal basının canlı bomba terör olgusu ile ilgili ilk günler yoğun şekilde "haber" yazı türüne ağırlık verdiği, "haber" yazı türünü "köşe yazısı" haber türünün takip ettiği görülmektedir. Ulusal

basından sadece Zaman Gazetesi konu ile yorumlara yer vermiştir. Köşe yazı türüne ise Cumhuriyet Gazetesi'nde yoğun şekilde rastlanmaktadır.

Ulusal basında çok yoğun tartışılan canlı bomba terör olayı uluslararası basında aynı ilgiyi görmemiştir. Terör eyleminin yaşandığı ilk gün uluslararası basın okuyucusunu konu ile ilgili haberdar etmektedir. Bunun nedeni bu yaşanan terör olgusunun sonuçlarının ülke sınırları kapsamında kalması, ölü ve yaralı sayının azlığı ve terörist saldırı olup –olmadığı konusunda net bilginin olmayışdır. Diğer taraftan uluslararası medyanın gelişmekte olan ülkeleri bu tür olumsuz terör eylemleri ile haber yapıyor olmaları gözden kaçırılmamalıdır. Zira İngiltere basınından The Independent Ulus'ta yaşanan canlı bomba olgusu haberinde Türkiye'de turizm bölgelerinde daha önce yaşanmış bombalama olaylarını hatırlatarak okuyucunu Türkiye'deki güvenlik konusunda uyarmaktadır.

Tablo 2

Canlı Bomba Terör Olayının Yer Aldığı Gazeteler ve Haber Dağılımları

Terör Haberinin Yer Aldığı Gazeteler	Haber		Köşe Yazısı		Yorum		Rapor	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Cumhuriyet	70	36.26	23	54.77	-	-	-	-
Zaman	78	40.41	6	14.28	10	100	-	-
Hürriyet	38	19.68	13	30.95	-	-	-	-
The Independent	1	0.52	-	-	-	-	-	-
The Washington Post	2	1.1	-	-	-	-	-	-
Die Welt	4	2.2	-	-	-	-	-	-
Toplam	193	100	42	100	10	100	-	-

Tablo 3'te canlı bomba terör olgusu ile ilgili gazete yazı türlerinin günlere göre dağılımı detaylı olarak yer almaktadır. Üç ulusal gazetede de olayla ilgili haber yoğunluğunun 2. gün başladığı ve 3 gün sürdüğü görülmektedir. I. gün olayla ilgili ilk bilgiler sunulmakta sonraki günler konu farklı yönleri ve haber aktörlerinin söylemleri ile irdelenmektedir.

Uluslararası basında ise canlı bomba terör olayından ölü ve yaralı sayısına bağlı olarak kamuoyu haberdar edilmektedir. Terör eylemi ile ilgili İngiltere basınından The Independent bir haberle, Amerika basınından The Washington Post iki haberle Alman basınından Die Welt 4 haberle okuyucularını bilgilendirmektedir.

Tablo 3
Gazete Yazı Türlerinin Analiz Edildikleri Günlere Göre Sayı ve Oranları

	Gazete Yazı Türü	23.05.2007		24.05.2007		25.05.2007		26.05.2007		27.05.2007		28.05.2007		29.05.2007	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Cumhuriyet	Haber	6	27.27	21	27.27	10	19.23	21	38.88	6	27.27	1	6.25	5	21.73
	Yorum	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
	KöşeYazısı	2	9.09	6	7.79	5	9.61	2	3.70	3	13.63	2	12.50	3	13.04
	Rapor	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Zaman	Haber	6	27.27	21	27.27	16	30.76	16	29.62	5	22.72	6	37.50	8	34.78
	Yorum	0	-	3	3.89	4	7.69	0	-	0	-	3	18.75	0	-
	KöşeYazısı	0	-	0	-	3	5.76	3	5.55	0	-	0	-	0	-
	Rapor	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Hürriyet	Haber	5	22.72	17	22.07	8	15.38	8	14.81	5	22.72	2	12.50	4	17.39
	Yorum	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
	KöşeYazısı	0	-	6	7.79	5	9.61	4	7.40	3	13.63	2	12.50	3	13.04
	Rapor	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
The Independent	Haber	1	4.54	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
	Yorum	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
	KöşeYazısı	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
	Rapor	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
The Washington Post	Haber	1	4.54	1	1.30	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
	Yorum	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
	KöşeYazısı	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
	Rapor	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Die Welt	Haber	1	4.54	2	2.59	1	1.92	0	-	0	-	0	-	0	-
	Yorum	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
	KöşeYazısı	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
	Rapor	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Toplam		22	100	77	100	52	100	54	100	22	100	16	100	23	100

Tablo 4 araştırma kapsamına alınan tüm gazetelerde canlı bomba terör olgusu ile ilgili haberlerin iç sayfalarda yoğunlaştığını göstermektedir. Ulusal basında terör haberleri, eylemin türü, verdiği can kayıpları, oluşum yerine bağlı olarak ilk günler birinci sayfa haberleri içinde kendine yer bulmaktadır. Ulus'ta yaşanan canlı bomba terör eylemi ulusal basında 3 gün süre ile I.sayfada yer almıştır. Hürriyet Gazetesi'nin diğer gazetelere göre canlı bomba terör olgusuna I. sayfa haberi olarak daha fazla yer verdiği tespit edilmiştir.

Uluslararası basında ise Türkiye'de yaşanan canlı bomba terör eylemi I.sayfa haberi olarak değer görmemiştir.

Tablo 4
Gazete Yazı Türünün Yer Aldığı Sayfa

Gazete Yazı Türünün Yer Aldığı Sayfa	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
I.sayfa	21	22.58	17	18.08	19	24.35	-		-		-	
İç Sayfalar	72	77.42	77	81.92	59	75.65	1	100	2	100	4	100
Toplam	93	100	94	100	78	100	1	100	2	100	4	100

Tablo 5
Gazete Yazı Türünün Üretildiği Haber Organizasyonu

Terör Haberlerinde Kullanılan Haber Organizasyonu	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Gazetenin kendi üretimi	53	75.72	46	58.97	30	65.22	1	100	1	50.00	2	50.00
Ulusal haber ajansı	15	21.42	29	37.18	10	21.75	-		-		-	
Uluslararası haber ajansı	2	2.86	1	1.28	1	2.17	-		1	50.00	2	50.00
Karma üretim	-		2	2.57	5	10.86	-		-		-	
Toplam	70	100	78	100	46	100	1	100	2	100	4	100

Canlı bomba terör olgusunda ulusal basın kendi üretimi ya da ulusal haber ajansı üretimi olan haberlere, uluslararası basın ise uluslararası haber ajansının haberlerine sayfalarında yer vermiştir. Ulusal basının da haberlerini kullandığı bu uluslararası ajanslar WP (World Press ve AP (Associated Press) dir. (Tablo 5)

Ulusal basında Cumhuriyet gazetesi Anadolu, Anka, Cihan ve Yurt İçi Haber Servisi Ajanslarının haberlerini kullanmıştır. Zaman gazetesi aynı ser-

maye grubunun uzantısı Cihan Haber Ajansı'nı, Hürriyet Gazetesi de benzer şekilde kendi grubunun sermaye uzantısı olan Doğan Haber Ajansı'nın haberlerini kullanmayı tercih etmiştir. Ayrıca Cumhuriyet gazetesi PKK'nın resmi internet sitesini, Hürriyet gazetesi interneti bazı haberlerinde haber kaynağı olarak gösterirken Zaman gazetesi aynı basın grubu sermaye uzantısı Aksiyon Dergisi'nden haber kaynağı olarak yararlanmıştır.

Analiz kapsamında gazete yazı türlerinin yapılış nedenleri "basın toplantısı yada açıklama", "toplantı (Bakanlar Kurulu, v.b)", "eylem- miting", "araştırma haberleri", "önceden yaşanmış olgular", "PKK terör örgütü", "terör eylemi olgusu-canlı bomba" ve "diğer" değişkenlere göre incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, ulusal basında gazete yazı türünün yapılış nedenleri aynı veya farklıdır. Ulusal basının gazete yazı türlerini üretim nedenlerinin başında canlı bomba terör olgusunun kendisi ve PKK terör örgütü gelirken bunları basın toplantısı haber aktörlerinin açıklamaları izlemektedir.

Tablo 6
Gazete Yazı Türünün Yapılış Nedeni

Gazete Yazı Türünün Yapılış Nedeni	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Basın toplantısı yada açıklama	15	12.82	4	5.48	8	13.11	-	-	-	-	-	-
Toplantı (Bakanlar Kurulu v.b)	6	5.13	-	-	2	3.28	-	-	-	-	-	-
Karşı eylem-miting	3	2.57	2	2.74	9	14.75	-	-	-	-	-	-
Araştırma haberleri	3	2.57	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PKK'nın önceki eylemlerine gönderme	33	28.20	22	30.14	21	34.43	-	-	-	-	-	-
Terör eylemi olgusu-Canlı bomba	56	47.86	45	61.84	21	34.43	1	100	2	100	4	100
Diğer	1	0.85	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	117	100	73	100	61	-	1	100	2	100	4	100

Uluslararası basında haberin yapılaş nedeni ise canlı bomba terör olgusunun kendisidir.(Tablo 6)

Canlı bomba terör olgusu ile ilgili gazeteler incelendiğinde Hürriyet gazetesinin en yoğun fotoğraf kullanan gazete olduğu onu Cumhuriyet gazetesinin takip ettiği üçüncü sırada ise Zaman gazetesinin yer aldığı görülmüştür.

Uluslararası basında ise the independent fotoğraf kullanmazken Die Welt 2 fotoğraf, The Washington Post 1 fotoğraf kullanmıştır (Tablo 7).

Tablo 7
Gazetelerde Fotoğraf Kullanımı

Terör Olayının Fotoğraflarının Yer Aldığı Gazeteler	Fotoğraf		Enfografik	
	Sayı	%	Sayı	%
Cumhuriyet	27	28.72	1	50.00
Zaman	24	25.53	1	50.00
Hürriyet	40	42.55	-	-
The Independent	-	-	-	-
The Washington Post	1	1.06	-	-
Die Welt	2	2.12	-	-
Toplam	94	100	2	100

Tablo- 8' de görüldüğü gibi fotoğraf kullanımında Hürriyet gazetesi haber metinlerinde renkli fotoğraf tercih ederken Cumhuriyet ve Zaman gazeteleri siyah –beyaz fotoğrafları daha fazla tercih etmişlerdir. Fotoğraf seçimi ve renkli/ siyah-beyaz oluşu incelenen gazetelerin ideolojik eğilim ve sayfa tasarımları ile ilgilidir.

Tablo 8
Canlı Bomba Terör Olayında Kullanılan Fotoğrafın Rengi

Fotoğrafın Rengi	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Siyah/ Beyaz	21	77.78	14	83.34	4	10.00	-	-	0	-	0	-
Renkli	6	22.22	10	16.66	36	90.00	-	-	1	100	2	100
Toplam	27	100	24	100	40	100	-	-	1	100	2	100

Analiz kapsamına alınan gazetelerde yer alan fotoğraflar incelendiğinde ulusal gazetelerin ideolojik yapılanmalarıyla paralel iktidar (hükümet) iletileri ile ilişkili olarak Cumhuriyet ve Hürriyet gazetelerinin fotoğraf görüntü içeriklerinde canlı bomba patlaması sonucu yaralananlar, canlı bomba şüphelileri ile canlı bombanın ardında bıraktığı acı izler yer almıştır. Zaman gazetesinde canlı bomba olgusunda açıklamalarına yer verilen hükümet yetkililerinin fotoğraflarının yoğun kullanıldığı görülmüştür. Bu fotoğ-

Tablo 9
Canlı Bomba Terör Olayının Fotoğraf İçeriği

Fotoğrafın İçeriği	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Canlı bomba ve şüphelileri	8	36.76	3	13.04	7	17.50	-	-	-	-	-	-
Enkaz görüntüleri	2	7.69	2	8.69	5	12.50	-	-	-	-	-	-
Yaralı ve ölümler	1	3.84	2	8.69	7	17.50	-	-	-	-	1	50.00
Hükümet yetkilileri	1	3.84	7	26.09	5	12.50	-	-	-	-	-	-
Terör olayına karşı tepkiler	7	26.92	5	21.73	10	25.00	-	-	1	100	1	50.00
Görgü tanıkları	0	-	2	8.69	3	7.50	-	-	-	-	-	-
Cenazelerde yaşanan acıklı tablo	6	23.07	2	8.69	2	5.00	-	-	-	-	-	-
Terör örgüt üyeleri	1	3.84	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
STK temsilcileri	-	-	1	4.35	1	2.50	-	-	-	-	-	-
Siyasi Partiler/ Muhalefet (CHP,DP,MHP, DTP)	1	3.84	-	-	1	2.50	-	-	-	-	-	-
Toplam	27	100	24	100	40	100	-	-	1	100	2	100

rafları Ankara Ticaret Odası'nın (ATO) önderliğinde asılan Türk bayrakları ile donatılmış Anafartalar Çarşısı fotoğrafları izlemiştir.

Uluslararası basında The Washington Post gazetesi Anafartalar Çarşısı'nın canlı bomba patlaması sonrası Türk bayraklı fotoğrafını, Die Welt gazetesi patlamada yaralananlar ile Türk bayraklı Anafartalar Çarşısı fotoğraflarını kullanmıştır.

Hem ulusal hem de uluslararası basında Türk bayraklı Anafartalar Çarşısı fotoğrafları ile etnik kökenli teröre karşı birlik ve bütünlüğün yanı sıra yükselen milliyetçi söylem vurgusu yapıldığı, hükümete de esnafın güvenliğini sağlayamadığı mesajı verilmek istendiği haber iletilerinden anlaşılmaktadır.

Tablo 10
Canlı Bomba Terör Haberinde Kullanılan Fotoğrafın Üretildiği Haber Organizasyonu

Fotoğrafın Üretildiği Haber Organizasyonu	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kendi üretimi	15	55.55	10	16.66	11	27.50	-	-	-	-	-	-
Ulusal Haber Ajansı Üretimi	12	44.46	13	41.67	20	50.00	-	-	-	-	1	50.00
Uluslararası Haber Ajansı Üretimi	-	-	1	1.66	1	2.50	-	-	1	100	1	50.00
Arşiv	-	-	-	-	1	2.50	-	-	-	-	-	-
Belirlenememiş	-	-	-	-	7	17.50	-	-	-	-	-	-
Toplam	27	100	24	100	40	100	-	-	1	100	2	100

İncelenen ulusal basında canlı bomba terör olgusu ile ilgili gazete yazı türlerinde kullanılan fotoğrafların üretildiği haber organizasyonlarına bakıldığında; Cumhuriyet gazetesinin kendi üretimi yada özellikle Anadolu Ajansı'nın fotoğraflarını kullandığı, Zaman gazetesinin ağırlıklı olarak Cihan Haber Ajansı'nın fotoğrafları ile kendi üretimi olan fotoğraflara yer verdiğini, Hürriyet gazetesinin ise ağırlıklı Doğan Haber Ajansı'nın fotoğraflarını kullandığı, ikinci sırada ise kendi üretimi olan fotoğrafları tercih ettiği görülmüştür.

Uluslararası basında ise The Washington Post gazetesinin kendi ulusal haber ajansı Associated Press'e (AP), Die Welt gazetesinin Amerikan haber ajansı AP ve kendi ulusal haber ajansı DPA 'ya ait fotoğraf kullandığı görülmüştür. AP'ye ait fotoğraf muhabirinin Türk vatandaşı olduğu dikkat çekicidir. (Tablo 10)

3.2-Gazete Yazı Türlerinin Kalitatif (Niteliksel) Analizi

23 Mayıs 2007 tarihinde Başkent Ankara'da Ulus meydanında 6 kişinin ölümüne sebep olan canlı bomba terör olgusuna ait gazete yazı türlerinin kantitatif (niceliksel) analizinin yanında kalitatif (niteliksel) analizi de gerçekleştirilmiştir.

3.2.1-Gazete Yazı Türlerinin İleti Analizi

Gazete yazı türlerinin konu içeriği ve ele alınma sıklığı basın o konuyu önemsemediğini ve toplumunda önemsemesini istediğini gösterdiği için önemlidir. Farklı değişkenler ve beraberinde alt başlıkları ile ilişkilendirilen canlı bomba terör eylemi ve arkasındaki terör örgütü konusundaki haber iletileri toplumun kanaatlerinin oluşmasındaki etkileşimleri de göstermektedir.

Ulusal basında PKK terör örgütü canlı bomba terör eyleminin arkasında yer alan örgüt olarak karşımıza çıkmaktadır. Basın PKK ve onunla ilgili olan gündem konuları üzerinde yoğunlaşmıştır. Ulusal basında gazete yazı türlerinin konu içeriğini genel olarak PKK terör örgütü ve eylemleri, canlı bomba eylem ve sonuçları, hükümet yetkililerinin açıklamaları , bu eylemlere karşı alınan-alınacak tedbirler oluşturmaktadır. Ulus'ta yaşanan canlı bomba eyleminin erken genel seçim kararı alınma sürecinde gerçekleşmesi yanı sıra aynı tarihlerde PKK terör örgütünün sözde ateşkesi bozması, Güneydoğu ve Doğu Bölgesi'nde şehit sayısındaki artış gündemin dikkate değer konularıdır. Kamuoyunda Amerika'nın işgali altında bulunan Irak'ın kuzeyinde bir Kürt devleti oluşumu ile ilgili aktarılan Büyük Ortadoğu Projesi'nde (BOP) Türk kara sınırlarının da dile getirilmesi canlı bomba eylemini ulusal basın için daha ilginç ve çekici hale getirmiştir.

Uluslararası basın sadece canlı bomba terör olgusunu haberleştirmiş ve kendi okuyucusunu haberdar etmiştir. Ulusal basın ise ülke gündemi ile birlikte yaşanmış terör olayları ve sonrası konusunda görüşlerin sunulduğu kolaj bir haber içeriğini okuyucusuna sunmuştur.

Ulusal ve uluslararası basında analiz edilen gazetelerin genelde PKK terör örgütü ve özelde canlı bomba terör eylemi ile ilgili yaklaşımları haber, köşe yazısı ve yorumlarda belirginleşmektedir. Aynı zamanda gazetelerin ideolojik yapılarının özellikleri de bu haber metinlerinin başlıklarında kendini hissettirmektedir.

Tablo 11
Canlı Bomba Terör Olgusu İle İlgili Gazete Yazı Türü İçerikleri

Gazete Yazı Türünün Konu İçeriği	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Canlı bomba terör eylemi sonrası yaralı ve ölü sayısı	3	.91	1	1.14	3	3.61	1	14.29	1	16.67	2	15.38
Canlı bomba terör eylemi, sonuçları ve etkileri	20	19.41	14	16.09	13	15.66	1	14.29	1	16.67	6	46.15
Eylemde kullanılan patlayıcı maddeler ve özellikleri	3	2.91	4	4.60	4	4.82	1	14.29	-	-	-	-
PKK terör örgütü, eylemleri ve hükümet uygulamaları	35	33.98	29	33.33	20	24.09	2	28.58	2	33.33	3	23.08
Terör Eylemi ile ilgili Hükümet/ TSK/ Muhalefet/ STK PKK açıklamaları	8	7.77	10	11.49	11	13.25	1	14.29	2	33.33	1	7.69
Terör eylemiyle ilgili yurt içi ve yurt dışı kamuoyu tepkileri	7	6.79	9	10.34	9	10.84	-	-	-	-	-	-
Canlı bomba terör eylemi ve PKK ile ilişkilendirilen gündem konuları	27	26.11	20	22.99	23	27.71	1	14.29	-	-	1	7.69
Toplam	103	100	87	100	83	100	7	100	6	100	13	100

“Kalles Bomba” (Hürriyet -23.05.2007)

“İşte Aşağılık Katliamcı” (Hürriyet-24.05.2007)

“Adana’da röfleli bombacı” (Hürriyet-24.05.2007)

“Teröre Yanıt: Yıkılmadık ayaktaız” (Hürriyet -27.05.2007)

“Şehitlerimize çok üzölmüş” (Hürriyet-27.05.2007)

“Başkentte terör” (Cumhuriyet- 23.05.2007)

“İhmalin Sonucu” (Cumhuriyet-24.05.2007)

“Bombacı PKK’li ” (Cumhuriyet-25.05.2007)

“Şırnak’ta 6 şehit” (Cumhuriyet-25.05.2007)

“Amerika böldü” (Cumhuriyet-29.05.2007)

"Ankara'da hain saldırı" (Zaman-23.05.2007)

"Türkiye batağa mı çekiliyor" (25.05.2007)

"Gül:K.Irak konusunda önemli gelişmeler olacak"(Zaman-26.05.2007)

"Ulustaki bomba seçim sürecine yönelik"(Zaman-26.05.2007)

"Teröre boyun eğmeyen başkentliler, çarşmayı bayram yerine çevirdi" (Zaman-27.05.2007)

"Ankara'da yaşanan bombalama eyleminde Kürtler suçlanıyor"(The Independent-23.05.2007)

"Türkiye Kuzey Irak'a Saldırmakla Tehdit Ediyor" .(Die Welt - 25.05.2007)

"Terör Alarmı ve Savaş Korkusu" (Die Welt- 24.05.2007)

"PKK Saldırı Yaptığını Kabul Etmiyor" (Die Welt- 24.05.2007)

"Türk Siyasi Seçiminin Ortasına Bomba Düştü" . (Die Welt-23.05.2007)

Cumhuriyet gazetesi konu içeriklerinde terör örgütü ve eylemlerinden yoğun bir şekilde bahsederken bu bağlamda canlı bomba terör olgusunu tartışmış, eleştirel hükümet uygulamaları ile birlikte PKK terör örgütünün uluslararası boyutunu irdelemiş, PKK terör örgütünün iletilerine de yer vermiştir. Hürriyet gazetesi konu içeriklerinde canlı bomba terör eylemi ve sonrasında yaşananlar konusunda çarpıcı, vurucu ve duygusal başlıklar kullanmış, kolay okunan haber ileti içeriklerini tercih etmiş, yakalanan diğer canlı bombalar ve bu konudaki uluslararası yaklaşımlara sayfalarında daha geniş yer vermiştir. Zaman gazetesi de canlı bomba terör eylem hedefinin erken genel seçimler olduğu ekseninde hükümetin terör konusunda aldığı önlemler ile öngördüğü tedbirleri okuyucusuna aktarmış eylemin kamuoyundaki etkisine vurgu yapmıştır.

Uluslararası basında yer alan konu ile ilgili haber metinlerinin terör eyleminin oluş biçimi ve sonuçlarına odaklandığı ancak Türkiye'de suçlanan terör örgütünün bu eylemi yapmadığına vurgu yapıldığı görülmektedir. Haber kurgusu bu ifadeler üzerine temellendirilmektedir. (Tablo 11)

Gazete Yazı Türü Konu İçeriği:

Ölü -Yaralı Sayısı

İncelenen tüm gazetelerde ilk iki gün yer alan haberlerin yazı türü konu içeriğinin terör eyleminin sonucunu gösteren ölü ve yaralı sayısına odaklandığı görülmektedir. Bu aynı zamanda terör eyleminin haber değerini göstermektedir. Ölü ve yaralı sayısı terör olgusunu manşet haber yapmak için yeterlidir. Ulusal basını incelemeye alınmış tüm gazetelerinde ilk gün manşetten verilen Ulus canlı bomba haberlerinde ölü ve yaralı sayılarında farklılıklar olduğu görülmüştür. Resmi rakamlar 6 ölü 121 yaralı olduğunu gös-

Tablo 11.1

Canlı Bomba Terör Olgusu İle İlgili Gazete Yazı Türü İçerikleri

Yaralı ve Ölü Sayıları	Cumhuriyet	Zaman	Hürriyet	The Independent	The Washington Post	Die Welt
Ölenlerin sayısı	4	5	5	6	6	6
Yaralıların sayısı	60	60	60	80 den fazla yaralı	91 den fazla yaralı	100

termektedir. 2.gün incelenen tüm gazeteler resmi rakamı bildirmişlerdir.

Uluslararası basınında haber içeriklerinde ilk sırada ölü ve yaralı sayısı yer almıştır. Verilen sayılar neredeyse resmi sayılarla hemen hemen örtüşmektedir. Alman basını yer verdiği iki haber metninde de ölü ve yaralı sayılarını kullanmıştır. uluslararası basının ulusal basına göre ölü ve yaralı sayısını resmi rakamlara en yakın şekilde iletmesi dikkat çekicidir. (Tablo 11.1)

Gazete Yazı Türü Konu İçeriği Olarak; Canlı Bomba Terör Eylemi, Sonuçları ve Etkileri

Çalışmada; Ulus meydanında meydana gelen patlamanın meydana geliş sebebi ve sorumluları ile ilgili ulusal basının ilk gün net ifadelerden kaçındığı görülmüştür. Patlamaya neden olarak gösterilen A4 tipi bombanın PKK tarafından kullanıldığına altı çizilmiş ikinci gün patlama sebebinin canlı bomba olduğu ve arkasında da terör örgütü PKK'nın olduğu belirtilmiştir. Hürriyet gazetesi patlama sorumlusu olarak canlı bomba olgusuna dikkat çekerek örgüt eylemi olgusuna ikinci sırada yer vermiştir.

Tablo 11.2

Terör Eyleminin Meydana Geliş Sebebi ve Sorumluları

Gazete Yazı Türünün Konu İçeriği	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Bombalı saldırı / canlı bomba eylemi	6	24.00	5	38.46	9	56.25	2	66.67	2	50.00	3	50.00
PKK terör örgütü eylemi	8	32.00	4	30.77	5	31.25	1	33.33	1	25.00	2	33.33
PKK'yı destekleyen Devletler ve kuruluşlar (Irak ve Kürt Özerk Bölgesi AB, NATO, ABD vb)	11	44.00	4	30.77	4	25.00	-	-	1	25.00	1	16.67
Toplam	25	100	13	100	16	100	3	100	3	100	6	100

Cumhuriyet gazetesi olayda sorumlu olarak terör örgütü göstermiş ve canlı bomba olgusuna dikkat çekmiştir. Zaman gazetesi ise olguda sorumluluğu canlı bomba ve örgüt eylemi ikilisinde toplamıştır.

Uluslararası basında Ankara Ulus meydanında bir patlama yaşandığı ve patlama sorumluları olarak ayrılıkçı Kürtlerin suçlandığı belirtilmiştir.

Ulusal basında incelenen gazetelerde terör örgütünün işbirlikçisi olarak vurgulanan ülkeler gazetelere göre farklılar göstermiştir. Cumhuriyet gazetesi ilk sırada ABD'yi arkasından Irak ve Kürt Özerk Bölgesini işbirlikçi ülke olarak tanımlarken AB ve NATO'unda terör konusunda çifte standart uyguladığını vurgulamıştır. Zaman gazetesi işbirlikçi olarak Irak ve Kürt Özek Bölgesi beraberinde AB ülkeleri ve NATO'yu göstermiştir. Hürriyet gazetesi işbirlikçi olarak Irak ve Kürt Özerk Bölgesi ile birlikte ABD'ye vurgu yaparken AB ülkeleri ve NATO'nun terör konusunda çifte standart uyguladıklarını ifade etmiştir.

The Independent işbirlikçi olarak hiçbir kurum ve ülkeye atıf yapmazken The Washington Post Irak ve Kürt bölgesindeki oluşumlara dikkat çekmiştir. Die Welt gazetesi bombalama eyleminin PKK tarafından yapıldığına dair delillerin olmadığından iki haberinde de bahsetmiş, TSK Genel Kurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt'ın terör örgütü arkasında ki ülkeler ile ilgili söylemine haber metni içerisinde yer vermiştir. Ayrıca devletin bombalama eylemini araçsallaştırarak Türkiye'deki Kürt vatandaşlar üzerinde baskı unsuru olarak kullanabileceğini ifade etmiştir. (Tablo 11.2)

Ulusal basında canlı bomba eyleminin nedenselleştirilmesi ile ilgili olarak haber iletilerinde kullanılan değişkenlere bakıldığında ulusal basın kendi içinde farklılar taşıdığı görülmüştür (Tablo 11.2.1). Ancak incelenen 3 ulusal gazetenin de canlı bomba eyleminin planlı ve zamanlama ayarlanmış bir terör eylemi olduğunu vurguladıkları görülmüştür. Bununla birlikte Cumhuriyet gazetesi bu eylemin arkasında PKK terör örgütü olduğunun altını çizerek amacının ülkede kaos ortamı yaratmak olduğunu belirtmiştir. Ayrıca PKK terör örgütüne bağlı bir kişinin olayın İmralı'da tutuklu bulunan Abdullah Öcalan ile bağlantısı şu ifadelerle basında yer almıştır. *"İmralı'da Öcalan'ın başı ağrıyınca Ankara'da bundan etkilenir. Ankara'da bombalar patladığında hala sağı solu suçlayan ahmaklara bir diyeceğim yok. Ankara dinler mi, inler mi bilmem"* (Cumhuriyet Gazetesi) Hürriyet gazetesi eylemi PKK'nun yaptığını vurgulamış, hedefte Genel Kurmay Başkanı Org. Yaşar Büyükanıt olduğuna dikkat çekmiş, haber iletilerinde olayın nedenine değinmemiş olayı dramatize ederek sonuçları üzerinde yoğunlaşmıştır. Zaman gazetesi ise eylemin hedefinde erken genel seçimler olduğu ve ülkede kaos yaratılmaya çalışıldığını vurgulamıştır.

Tablo 11.2.1
Canlı Bomba Eyleminin Nedenselleştirilmesi

Canlı Bomba Eyleminin Nedenselleştirilmesi	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sivilleri ve büyükşehirleri hedef alan planlı ve zamanlama ayarı yapılmış bir terör eylemidir	12	30.76	8	23.52	9	30.00	1	16.66	2	33.33	-	-
Hedefi ve örgütü meçhul bir eylem	2	5.13	2	5.88	-	-	1	16.66	1	16.67	1	33.33
PKK terör örgütü ve Abdullah Öcalan bağlantılı	8	.51	4	11.76	5	16.66	1	16.67	1	16.67	-	-
Genelkurmay Başkanına yönelik	1	2.56	2	5.88	4	13.33	-	-	-	-	-	-
Erken genel seçim sürecine yönelik	2	5.13	6	17.65	1	3.33	1	16.67	-	-	2	66.67
Terör örgütünün propagandasını yapmak	2	5.13	-	-	1	3.33	1	16.67	-	-	-	-
Kaos yaratmak ve birlik-bütünlüğü bozmak	12	36.76	11	35.35	1	3.33	1	16.67	1	16.66	-	-
Neden belirtilmemiş	-	-	1	2.94	9	30.00	-	-	1	16.66	-	-
Toplam	39	100	34	100	30	100	6	100	6	100	3	100

Uluslararası basında ise bu terör olgusu laik elitler ile muhafazakar İslamcı AK Parti arasında süren yüksek tansiyonlu erken genel seçime yönelik bir baltalama olayı olduğu üzerinde durulduğu görülmüştür. Canlı bomba terör eyleminin arkasında PKK olabileceğinin söylendiği ancak bu savı destekler kesin kanıtlar olmadığı için altı çizilmiştir.

Canlı bombanın bireysel özellikleri ile ilgili haber iletilerinde canlı bombanın PKK terör örgütü üyeliğinin ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra Cumhuriyet gazetesi canlı bombanın yasa dışı ideolojik örgüt üyeliğini (TİKP), Zaman gazetesi yasa dışı ideolojik örgüt üyeliği ile birlikte Alevi kimliğini, Hürriyet gazetesi ise olumsuz sıfatlar kullanarak terörist kimliğini vurgulamıştır. Araştırma kapsamındaki ulusal basın resmi kaynaklarca canlı bomba olduğu açıklanan Güven Akkuş'un sır olan 9 yıl

Tablo 11.2.2
Basında Yer Alan Canlı Bombanın Bireysel Özellikleri

Canlı Bombanın Bireysel Özellikleri	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
PKK terör örgütü üyesi Irak PKK kamplarında eğitim görmüş	5	50.00	3	27.27	2	28.57	1	100	2	40.00	1	100
İdeolojik örgüt üyelik (TİKP) ve eyleminden hapis cezalısı	3	30.00	3	27.27	2	28.57	-	-	3	60.00	-	-
Gözü dönmüş terörist, Katliamcı	-	-	-	-	2	28.57	-	-	-	-	-	-
Abdullah Öcalan sempatizanı, yurtdışında yaşamış , asosyal	2	20.00	3	27.27	1	14.28	-	-	-	-	-	-
Sivas-Alevi köyünden	-	-	2	18.18	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	10	100	11	100	7	100	1	100	5	100	1	100

boyunca, nerede olduğu ve ne yaptığı konusu ile ilgili sorulara odaklanmıştır.

Uluslararası basından The Independent gazetesi canlı bomba şüphelisinin PKK örgüt üyeliğine, The Washington Post gazetesi daha önce örgüt üye ve eylemlerinden hapis cezalısı PKK üyesi olduğuna, Die Welt gazetesi ise eylemi gerçekleştiren kişinin PKK üyesi olabileceği ancak bununla ilgili delil olmadığına dair haber iletilerine yer vermiştir. (Tablo 11.2.2)

Canlı bomba terör eyleminin basında yer alan ilk sonuçları incelendiğinde analiz için belirlenen değişkenlerin kullanımında ulusal gazetelerin ideolojik yapılanmalarına bağlı olarak farklılıklar olduğu görülmüştür. (Tablo 11.2.3) Sol ideolojiye temelli Cumhuriyet gazetesi sırasıyla PKK terör örgütünün yeniden eyleme geçtiği, sınır ötesi askeri operasyonun gerekliliği ve kamuoyunun teröre karşı tutumu değişkenlerine öncelik vermiştir. Muhafazakar sağ ideolojiyi temsil eden Zaman gazetesi ise sırasıyla yakalanan canlı bomba sayısında artış, sınır ötesi askeri operasyonun gerekliliği ve kamuoyunun teröre karşı tutumu konusundaki haberleri sayfalarına taşımıştır. Liberal eğilimli Hürriyet gazetesi ise terör olgusundaki kamuoyunun

Tablo 11.2.3
Canlı Bomba Terör Eyleminin Sonuçları ve Tepkiler

Canlı Bomba Terör Eyleminin Sonuçları ve Tepkiler	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hükümet canlı bombalar konusunda uyarılmıştı	5	8.06	3	6.52	2	4.25	-	-	1	11.11	-	-
Uluslararası bir terör örgütü olan PKK yeniden eylemde	14	22.58	8	17.39	8	17.02	1	25.00	2	22.24	-	-
AB ve ABD terörle mücadelede çifte standart uygulamaktadırlar	1	1.61	1	2.17	2	4.25	-	-	-	-	-	-
Irak ile ilişkilerde yeni yaptırımlar olmalı	6	9.67	-	-	2	4.25	-	-	1	11.11	-	-
11 Eylül terörü ile paralel bir olgu	-	-	1	2.17	1	2.12	-	-	-	-	-	-
Terörün yeri ve zamanı yoktur, kınanmalı, birlikte hareket edilmeli	8	12.90	10	21.74	9	19.15	1	25.00	1	11.11	-	-
Terörle mücadelede birlik söylemi, Teröre lanet	8	12.90	8	17.39	10	21.27	1	25.00	1	11.11	-	-
Kuzey Irak Askeri Operasyonu desteklenmelidir	8	12.90	5	10.87	4	8.51	-	-	1	11.11	1	50.00
Terör saldırısının sorumlusu AKP	3	4.83	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yakalanan canlı bomba, ölü yada canlı örgüt üyesi sayında artış	9	14.51	10	21.74	8	17.02	-	-	1	11.11	-	-
PKK bombalama eylemini inkar etmektedir	1	1.61	-	-	1	2.12	1	25.00	1	11.11	1	50.00
Toplam	62	100	46	100	47	100	4	100	9	100	2	100

tepkilerine ilk sırada yer verirken ikinci sırada sınır ötesi askeri operasyon, üçüncü sırada ise yakalanan canlı bombalar, canlı ya da ölü ele geçirilen terör örgütü üyelerindeki artış haberlerini kullanmıştır.

Uluslararası basında yer alan haber iletilerinde ise PKK'nun yeniden eylemde olduğu, ancak PKK'nun bu bombalama eylemini inkar ettiği, Türk kamuoyunun teröre tepki gösterdiği sınır ötesi askeri operasyonun gündeme geldiği bilgileri yer almıştır.

Ulus meydanında meydana gelen patlamanın ardından RTÜK (Radyo-TV Üst Kurulu) bazı kanallara yayın yasağı getirmiş ve bu yayın yasağı ile ilgili haberlerde ulusal basında yer almıştır. Terör olaylarında enformasyon sürecinin nasıl işlemesi gerektiği ile ilgili formalize edilmiş yönergesi bulunmayan medyada sansür sebepleri farklı dile getirilmiştir. Bu nedenle araştırma sürecine bu konu ilgili haber iletileri de dahil edilmiştir.

Tablo 11.2.4' de görüldüğü gibi Cumhuriyet ve Hürriyet gazeteleri sansür nedeni olarak acıklı görüntüler ile kopan kol ve bacak görüntülerini gösterirken Zaman gazetesi buna ilave olarak terör örgütü propagandasının yapıldığını dile getirmiştir.

Tablo 11.2.4

Canlı Bomba Terör Eyleminden Sonra Basında Sansür Uygulanma Nedeni

Terör Haberlerinde Sansür Nedeni	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Haber çarpıtma	-		-		-		-		-		-	
Terör örgütünün propagandasının yapılmış olması	-		1	25.00	-		-		-		-	
Acıklı görüntüler, kol ve bacak parçaları	1	100	2	75.00	1	100	-		-		-	
Hükümet uygulamalarına müdahale	-		-		-		-		-		-	
Diğer	-		-		-		-		-		-	
Toplam	1	100	3	100	1	100	-		-		-	

İncelenen yazılı basında gözü yaşlı mağdurlar dışında etik olmayan bir görüntüye rastlanmamıştır.

Yazı Türü İçeriği Olarak;
Terör Eyleminde Kullanılan Patlayıcı ve Özellikleri

Tablo 11.3
Terör Eyleminde Kullanılan Patlayıcı ve Özellikleri

Terör Eyleminde Kullanılan Patlayıcı ve Özellikleri	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Canlı bomba	3	75.00	1	33.33	2	33.33	1	50.00	1	50.00	1	100
A 4 tipi bomba yerleştirilmesi, atılması	1	25.00	1	33.33	2	33.33	-	-	-	-	-	-
Doğal gaz patlaması	-	-	-	-	1	16.66	-	-	-	-	-	-
Plastik patlayıcı	-	-	-	-	-	-	1	50.00	1	50.00	-	-
RDX isimli patlayıcı	-	-	1	33.33	1	16.66	-	-	-	-	-	-
Toplam	4	100	3	100	6	100	2	100	2	100	1	100

İncelenen gazetelerde Ulus meydanında yaşanan terör olayında patlama sebep olarak ilk gün A4 tipi PKK tarafından kullanılan bomba gösterilmiştir. (Tablo 11.3) Hürriyet Gazetesi böyle bir tahribata doğal gaz patlamasının da yol açabileceğini vurgulamıştır. İkinci gün patlama sebebinin canlı bomba olduğu ve ilerleyen günlerde ise canlı bombanın kullandığı patlayıcının RDX isimli patlayıcı olduğu ortaya çıkmıştır.

Uluslararası basında yer haber metninde ise patlama sebebinin canlı bomba mı yoksa paket bomba mı olduğunun teknik ekipler tarafından araştırıldığı ifade edilmektedir. Ancak yetkililerin Kürt ayrılıkçılarının bomba yapımında kullandığı plastik patlayıcının kullanıldığı ifadesi yer almaktadır. PKK terör örgütünün eylemlerinde kullandığı patlayıcıların askeri patlayıcılar ve bomba yapımında kullanılıyor ifadesi aldıkları desteğin hedefini göstermektedir.

**Yazı Türü İçeriği Olarak;
PKK Terör Örgütü, Eylemleri ve Hükümet Uygulamaları**

Tablo 11.4
Canlı Bomba Şahsında Tasarlanan PKK Terör Örgütü Haber İletileri

Canlı Bomba Şahsında PKK İletileri	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
PKK uluslararası bir terör örgütüdür, eylemlerini sürdürmektedir	6	37.50	6	66.66	5	55.56	-	-	1	50.00	-	-
AB ülkeleri ve ABD, PKK konusunda çifte standart uygulamaktadır	2	12.50	-	-	2	22.22	-	-	-	-	-	-
Irak PKK terör örgütünü desteklemektedir. Sınır ötesi operasyon gereklidir.	5	31.25	3	33.34	2	22.22	-	-	-	-	-	-
TSK, PKK terörü ile mücadelesini kesintisiz sürdürmektedir	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hükümet PKK terörü ilgili uygulamalarda yetersizdir	3	18.75	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100
PKK Kürt halkının hakları için savaşılan silahlı güçtür	-	-	-	-	-	-	1	100	1	50.00	-	-
Toplam	16	100	9	100	9	100	1	100	1	100	1	100

Ulusal basında canlı bomba şahsında PKK terör örgütünün yeniden tasarlanması ile ilgili haber iletilerine bakıldığında incelenen basında benzer ifadelere yer verildiği görülmüştür: PKK bir terör örgütü olup eylemlerini sürdürmektedir ve terör kınanmalı mücadelede birlikte hareket edilmelidir. Bu iletilerin yanı sıra Cumhuriyet gazetesinde Irak'ın PKK desteğini çekip PKK terörünü kınaması ve AB ülkeleri ile ABD'nin terör konusunda çifte

standart uyguladıkları konusunda haber iletileri de yer almıştır. Zaman Gazetesi'nde ise Başbakan R.Tayyip Erdoğan'ın "terör hangi şartta olursa kınanmalıdır" mesajı sık kullanılmıştır. Hürriyet gazetesinde AB ve ABD'nin terör konusunda çifte standart uyguladığına dikkat çekilerek ve Irak'ın PKK'ya desteğini çekmesi konularına vurgu yapılmıştır.

Uluslararası basında The Independent PKK'yı Kürt halkının hakları için savaşılan silahlı güçler olarak tanımlamış, The Washington Post gazetesi haber metninin başında PKK'yı bir terör örgütü olarak betimlerken metnin sonunda hakları için savaşılan silahlı milisler olarak nitelemiştir. Ayrıca teröre karşı Başbakanın teröre karşı birlikte hareket edilmelidir mesajını iletmıştır. Die Welt gazetesi ise Türk hükümetinin terörle ilgili mücadelede yetersiz kaldığını vurgulamıştır (Tablo 11.4).

Basının canlı bomba ve PKK terör örgütü ile ilgili iletilerini tanımlamakta 10 değişken kullanılmıştır (Tablo 11.4.1). Bu değişkenlerin incelenen gazetelerde kullanımına bakıldığında PKK'nın negatif tasarımı (bölücü terör örgütü) değişkeni ortak ve sık kullanılan değişken olarak tespit edilmiştir. Kullanılan diğer değişkenlerde farklılıklar görülmüştür. Cumhuriyet gazetesi PKK ile mücadelede Kuzey Irak Askeri Operasyonu destekleyen yorum ve bilgilendirme iletilerinin yanı sıra asker ve emniyet güçlerinin bombalama eylemleri konusunda hükümeti uyardığını, hükümetin uygulamalarda yetersiz kaldığını sık sık dile getirmiştir. Zaman gazetesi Kuzey Irak Askeri Operasyonu konusunda yorumlar yaparken terör olgusunda sağduyulu yaklaşımın üzerinde durmuştur. Hürriyet gazetesi ise PKK terör örgütüne karşı ulusal birlik - bütünlük içinde bir karşı duruş sergilenmesi konusunu ön plana çıkararak Kuzey Irak askeri Operasyon konusunu da beraberinde tartışmıştır.

The Independent gazetesi PKK'nın Kürt halkının haklarını savunan silahlı güçler olduğunu, daha önceden de bombalama eylemleri yaptıklarını ancak 18 Mayıs'ta PKK Türk hükümetini tehdit ederek sözde ateşkesi sona erdirdiğini ifade etmiştir. The Washington Post gazetesi PKK'nın bölücü bir terör örgütü olduğunu, sözde ateşkesi 18 Mayıs'ta sona erdirdiğini ancak düşünülen Kuzey Irak Askeri Operasyonunun ABD tarafından desteklenmediğini dile getirmiştir. Die Welt gazetesi de terör örgütü temsilcilerinin terör eylemini yalancı bilgiyi taşıdıklarını belirtmiştir.

Ulusal basında araştırma kapsamına alınan gazetelerde canlı bomba terör eylemi ile ilgili haber kaynakları incelendiğinde seçtiğimiz değişkenlere göre benzerlik ve farklılıklar olduğu görülmüştür. (Tablo 11.4.2) Cumhuriyet ve Zaman gazeteleri canlı bomba terör eyleminde haber kaynağı olarak yoğunlukla Emniyet ve hükümet yetkililerinin açıklamalarını kullanmışlardır. Cumhuriyet gazetesi TSK açıklamalarının yanı sıra PKK örgüt temsilci ve yayın organlarının söylemleri ile resmi kurum temsilcileri haber kaynağı olarak kullanırken kaynak belirtilmeden haber yayımlanmadığı görülmüştür.

Tablo 11.4.1
PKK Terör Örgütü İle İlgili Basının Haber İletileri

PKK Terör Örgütü ile İlgili Basının Haber İletileri	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Terörde sağduyulu yaklaşım, amaçlarına ulaşamayacaklar	4	9.09	5	10.52	3	10.71	-	-	-	-	-	-
Terör olgusunda batı değerleri ve yaklaşımı	-	-	-	-	1	3.57	-	-	-	-	-	-
PKK teröründe dini yaklaşım	-	-	2	7.40	1	3.57	-	-	-	-	-	-
PKK'nın negatif tasarımı (Bölücü terör örgütü)	14	31.82	8	29.63	8	28.57	-	-	1	16.67	-	-
PKK'ya karşı ulusalcı söylem (Ulusal birlik ve bütünlük)	4	9.09	4	14.81	7	25.00	-	-	-	-	-	-
TSK ve Emniyet PKK konusunda uyarılar yapmıştı	8	18.18	2	7.40	2	7.14	-	-	-	-	-	-
PKK tehdit etmiş ve ateşkesi 18 Mayıs'ta sona erdirmişti	4	9.09	-	-	2	7.14	1	33.34	1	16.67	-	-
PKK'nın pozitif tasarımı	-	-	-	-	-	-	1	33.33	1	16.67	-	-
Kuzey Irak'a Askeri Operasyon Süreci artık gereklidir	10	-	6	22.22	4	14.28	-	-	2	33.33	-	-
PKK eylemi yalanlamıştır	-	-	-	-	-	-	1	33.33	1	16.67	1	100
Toplam	44	100	27	100	28	100	3	100	6	100	1	100

Kaynak belirtilmemiş anonim haberler Zaman gazetesinde yoğun olarak yer alırken terör uzmanı kişilerin söylemleri de haber kaynağı olarak kullanılmıştır. Hürriyet gazetesi yoğunlukla anonim haberlerle beraber hükümet yetkililerini haber kaynağı olarak kullanmıştır. Hürriyet gazetesinin yoğun kullanılan bir diğer haber kaynağı görgü tanıklarındır.

The Independent gazetesinde haber kaynağı olarak emniyet yetkilileri, hükümet yetkilileri, terör örgütü yayın organları, resmi kurum temsilcileri,

terör uzmanı kişiler ve görgü tanıkları kullanılmıştır. The Washington Post gazetesi The Independent gazetesinden farklı olarak Türk haber kanalı NTV ile birlikte kendi hükümet temsilcisini haber kaynağı olarak kullanmıştır. Die Welt gazetesi yoğunlukla hükümet yetkililerini ve emniyet yetkililerini haber kaynağı olarak kullanırken aynı zamanda terör örgütünün temsilcilerini de haber kaynağı olarak kullanmıştır.

Basında yer alan kamuoyu tepkileri incelendiğinde değişkenlerin kullanım sıklığında farklılar olmasına rağmen kamuoyunun terörü ve PKK'yı şiddetle kınadığı ve lanetlediği değişkeninin tüm ulusal basında yer aldığı görülmüştür. (Tablo 11.4.3) Halkın PKK eylemlerine karşı dimdik ayakta olduğu haber iletilerinin arka planında Türk Milliyetçi söyleminin ivme kazandığı görülmektedir.

Tablo 11.4.2
Canlı Bomba Terör Eylemiyle İlgili Basının Haber Kaynakları

Terör Eylemi İle İlgili Kullanılan Haber Kaynakları	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Emniyet yetkilileri	12	28.57	8	22.85	5	16.13	1	20.00	1	16.66	1	16.67
Hükümet yetkilileri	12	28.57	8	22.85	7	22.58	1	20.00	1	16.66	3	50.00
TSK yetkilileri	6	14.28	1	2.85	2	6.45			1	16.67	1	16.66
Terör örgütü temsilci ve yayın organları	5	11.90	-		1	3.23	1	20.00	1	16.66	1	16.67
Muhalefet parti ve STK temsilcileri	2	4.76	-		2	6.45	-		-		-	
Terör uzmanı kişiler	1	2.38	4	11.43	-		1	20.00	-		-	
İnternet ve/veya dergiler	-		2	5.71	-		-		-		-	
Dış ülke hükümet sözcüleri	3	7.14	1	2.85	-		-		1	16.67	-	
Anonim	-		8	22.85	7	22.58	-		-		-	
Görgü tanıkları	-		2	5.71	4	12.90	1	20.00	-		-	
Genel Kurmay İnternet Sitesi	1	2.38	1	2.85	1	3.23	-		-		-	
Türk TV haber kanalları (NTV)	-		-		-		-		1	16.67	-	
Toplam	42	100	35	100	31	100	5	100	6	100	6	100

Tablo 11.4.3

Canlı Bomba Terör Eylemi Sonrası Kamuoyu Tepkilerinin Basında Sunumu

Haber İletilerinde Kamuoyunun Tepkileri	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Vatan sağ olsun, bizi yıldırılmazlar	3	11.54	2	11.76	4	19.05	-	-	-	-	-	-
Alçakça bir saldırı, dimdik ayaktayız	2	7.69	3	17.65	4	19.05	-	-	-	-	-	-
Terörü ve PKK'yı şiddetle kınıyor ve lanetliyoruz	8	30.77	6	35.29	5	23.81	-	-	-	-	-	-
Terör alanının bayraklarla donatılması-milliyetçi yaklaşım	2	7.69	4	23.53	5	23.81	-	-	1	100	1	50.00
PKK bir terör örgütüdür ve dışarıdan destek almaktadır	6	23.08	2	11.76	3	14.28	-	-	-	-	-	-
Hükümet gerekli önlemleri almamıştır	5	19.23	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50.00
Toplam	26	100	17	100	21	100	-	-	1	100	2	100

Gazetelerin ideolojik yapılanmaları ile paralel olarak terör örgütünün dışarıdan destek aldığı ifade edilmektedir. Cumhuriyet gazetesinde ayrıca bu eylemde gerekli tedbirleri almayan hükümet uygulamaları da eleştirilmektedir. Zaman ve Hürriyet gazetelerinde terörle mücadele konusunda olumsuz bir eleştiriye rastlanmamıştır.

The Independent gazetesinde Türk kamuoyu tepkilerine yer verilmezken The Washington Post gazetesi Türk bayrakları ile donatılmış Anafartalar Çarşısı'nın renkli bir fotoğrafı ile Türk milliyetçisi yaklaşımına vurgu yapılmaktadır. Die Welt gazetesinde ise hükümetin gerekli önlemleri almamakla eleştirildiği ve terör alanının Türk bayrakları ile donatılarak PKK'ya tepki mesajı verildiği iletileri yer almıştır.

Tablo 11.4.4'te görüleceği gibi ulusal basının canlı bomba eylemi ile ilişkilendirilen gündem konularının öncelik sırası incelenen gazetelerin ideoloji yapılanmalarına bağlı olarak değişkenlik göstermiştir. Cumhuriyet gazetesi Güneydoğu'da şehit sayısındaki belirgin artış, PKK ve Abdullah Öcalan yaklaşımları ve Kuzey Irak Askeri Operasyon tartışmalarını gündemin ilk sıralarına taşımıştır. Zaman gazetesi gündem maddelerinden erken genel seçimler ve yakalana canlı bombalar ve Güneydoğu'da şehit sayısında belirgin gündem konularını sayfalarında tartışmıştır. Hürriyet gazetesi gündeme yakalanan canlı bombalar ile canlı bomba alarmlarını taşıırken beraberinde Güneydoğuda şehit sayısındaki artış ve buna bağlı Kuzey Irak Askeri operasyonuna yer vermiştir.

The Independent gazetesi Türkiye gündeminden erken genel seçimleri

Tablo 11.4.4

Terör Eylemiyle İlişkilendirilen Gündem Konularının Basında Kurgulanışı

Tanımlayıcı Gündem Konularının Canlı Bomba Olgusu İle İlişkisi	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Edip Başer'in İstifası	6	11.76	1	2.77	3	11.53	-	-	-	-	-	-
Güneydoğuda şehit sayısında belirgin artış	8	15.68	6	23.07	4	15.38	-	-	-	-	-	-
Erken genel seçimler	5	9.80	6	23.07	1	3.85	1	50.00	-	-	2	100
PKK ve Abdullah Öcalan	8	15.68	4	11.11	3	11.53	-	-	-	-	-	-
ABD destekli Kuzey Irak'ta Kürt Özerk Bölgesi ve PKK desteği	6	11.76	-	-	2	7.69	1	50.00	1	50.00	-	-
Canlı bomba alarmları ve yakalanan canlı bombalar	5	9.80	15	41.67	9	34.62	-	-	-	-	-	-
Kuzey Irak'a Askeri Operasyon Tartışması	13	25.49	4	11.12	4	15.08	-	-	1	50.00	-	-
Toplam	51	100	36	100	26	100	2	100	2	100	2	100

ile birlikte turizm bölgelerinde yapılmış bombalama eylemlerini ve ABD destekli Kuzey Irak'ta Kürt Özerk Bölgesinin PKK desteğine haber metninde yer vermiştir. The Washington Post gazetesi ise ABD destekli Kuzey Irak Kürt Özerk Bölgesi ve Kuzey Irak'a askeri operasyon konusunu canlı bomba eylemine paralel diğer konular olarak haber metninde vurgulamıştır. Die Welt gazetesi ise canlı bomba terör eylemini erken genel seçimleri provake etme amaçlı olduğu ile ilgili haber iletileri vermeyi tercih etmiştir.

Yazı Türü İçeriği Olarak;

Canlı Bomba Terör Eylemiyle İlgili Siyasi Partiler ve PKK'nın Açıklamaları

Tablo 11.5
Canlı Bomba Eylemiyle İlgili Hükümetin Açıklamaları

Canlı Bomba Eylemiyle İlgili Hükümetin Açıklamaları	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Olayı şiddetle kınıyoruz, Alçakça	5	62.50	3	30.00	4	28.57	1	33.33	-	-	3	75.00
Teröre karşı uluslararası koalisyon için çağrı	-	-	2	20.00	1	7.14	-	-	1	50.00	-	-
Acıları paylaşıyoruz, amaç birlik ve bütünlüğü bozmak	2	25.00	3	30.00	5	35.71	1	33.33	-	-	-	-
Terör her yerde yaşabiliyor	1	12.50	2	20.00	1	7.14	1	33.33	1	50.00	1	25.00
Toplam	8	100	10	100	11	100	3	100	2	100	4	100

Tablo 11.5'de görüldüğü gibi canlı bomba eylemi sonrasında hükümetin açıklamaları incelenen gazetelerde frekansları farklı olmakla birlikte yer almıştır. Başbakanın canlı bomba terör eyleminin birlik ve bütünlüğü bozma amacıyla olduğu ve şiddetle kınandığı açıklamaları tüm gazeteler tarafında haber iletilerinde yoğun şekilde kullanılmıştır. Zaman ve Hürriyet gazetelerinin hükümetin açıklamalarına daha fazla yer verdiği görülmüştür.

The Independent, The Washington Post ve Die Welt gazeteleri Başbakan R.Tayyip Erdoğan'ın açıklamalarından pasajları okuyucusuna aktarmıştır "Terör her yerde yaşabiliyor, şiddetle kınıyoruz, amaç birlik ve bütünlüğü bozmak, teröre karşı uluslararası koalisyonla çağrı". Die Welt gazetesinin eylemle ilgili daha yoğun kınama mesajları verdiği görülmüştür.

Tablo 11.5.1
Canlı Bomba Eylemiyle İlgili Muhalefet Partilerinin Açıklamaları

Canlı Bomba Terör Eylemiyle İlgili Muhalefet Partilerinin Açıklamaları	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Olayı şiddetle kınıyoruz, Alçakça	5	21.74	3	25.00	4	16.66	1	33.33	-	-	3	75.00
Terör örgütüne gereken cevap verilecektir	1	4.35	2	16.67	4	16.67	-	-	-	-	-	-
Teröre karşı uluslararası koalisyon için çağrı	-	-	2	16.67	1	4.17	-	-	1	50.00	-	-
Acıları paylaşıyoruz, amaç birlik ve bütünlüğü bozmak	2	8.70	3	25.00	5	20.84	1	33.33	-	-	-	-
Herkes terör örgütünün gerçek yüzünü gördü	2	8.70	-	-	3	12.50	-	-	-	-	-	-
Terör örgütü Avrupa ve ABD tarafından destekleniyor	6	26.09	-	-	2	8.83	-	-	-	-	-	-
Geçen süre boşa geçti	3	13.04	-	-	2	8.83	-	-	-	-	-	-
Terörün sorumlusu hükümet uygulamaları	3	13.04	-	-	2	8.34	-	-	-	-	-	-
Toplam	23	100	12	100	24	100	3	100	2	100	4	100

Canlı bomba eylemiyle ilgili ulusal basında muhalefet partileri genel olarak olayı şiddetle kınadıklarını ifade etmekte, sonraki süreçte ise bu eylemle ilgili neden-sonuç ilişkilerine vurgu yapmışlardır.

Uluslararası basın ise terör olayını kınamakta, Amerikan basını küresel bir güç olarak koalisyon çağrısı yapmıştır.

Tablo 11.5.2

Canlı Bomba Terör Eylemi Sonrasında Terör Örgütü PKK'nın İletilerinin Basında Sunumu

Terör Örgütü PKK'nın İletileri	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Saldırıları devam edecek, Büyük şehirler hedefte	6	60.00	2	50.00	3	60.00	-	-	-	-	-	-
Bizim eylemimiz değildir	3	30.00	1	25.00	1	20.00	1	50.00	1	50.00	1	50.00
Olayı kınıyoruz	1	10.00	1	25.00	1	20.00	1	50.00	1	50.00	1	50.00
Terör örgütü söylemi yer almıyor	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	10	100	4	100	5	100	2	100	2	100	2	100

159

Hem ulusal hem de uluslararası basının inceleme kapsamına alınan gazetelerinde canlı bomba terör eyleminden sonra terör örgütünün söylemlerine frekansları farklı olmakla birlikte yer verildiği görülmüştür. Ulusal basında "saldırıları devam edecektir, büyükşehirler hedefte" söylemi sık tekrar edilmiştir. Bununla birlikte terör örgütünün bombalama eylemini üstlenmediği söylemine de basında yer verilmiştir.

Uluslararası basında ise sadece terör örgütünün eylemi üstlenmediği ve eylemi kınadığı ifade edilmiştir. (Tablo 11.5.2)

Yazı Türü İçeriği Olarak;

Uluslararası basında PKK terör örgütü ve Canlı bomba olgusu ile ilgili İletiler

Canlı bomba terör olayına ABD'nin tepkilerinin basında nasıl yer alması ile ilgili 4 değişken kullanılmıştır. ABD hükümet temsilcisi ve Dışişleri Bakanının açıklamaları ulusal ve Amerika basınında yer almıştır. İngiliz basını ve Alman ABD'nin tepkilerine yer vermemiştir. Ulusal ve ABD basını ABD'nin teröre karşı ortak hareket etmeye hazır olduğu, terör örgütü PKK'yı kınadıklarını ancak sınır ötesi operasyonun uygun olmadığını ifade etmişlerdir. (Tablo 11.6.1)

İncelenen ulusal basında Türklerin yoğun olduğu AB üyesi Almanya'nın canlı bomba terör olayı ile ilgili bir tepkiye sayfalarında yer

vermemiştir. Aynı şekilde uluslararası basında da Almanya ya da AB üyesi farklı bir ülkenin tepkileri ile herhangi bir haber iletisine rastlanmamıştır. (Tablo 11.6.2)

Tablo 11.6.1

Canlı Bomba Terör Olayına Amerika Birleşik Devletleri'nin Tepkileri

ABD'nin Tepkileri	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ortak hareket etmeye hazır	2	50.00	1	50.00	2	50.00	-	-	1	33.33	-	-
Terör örgütü PKK'yı kınıyoruz	1	25.00	-	-	1	25.00	-	-	1	33.33	-	-
Münferit bir eylem	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğer (sınır ötesi operasyon uygun değildir)	2	50.00	1	50.00	1	25.00	-	-	1	33.34	-	-
Toplam	5	100	2	100	4	100	-	-	3	100	-	-

Tablo 11.6.2

Canlı Bomba Terör Olayına Almanya'nın Tepkileri

Almanya'nın Tepkileri	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ortak hareket etmeye hazır	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Terör örgütü PKK'yı kınıyoruz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Münferit bir eylem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğer (hükümetin yorumuna yer verilmemiş)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100
Toplam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100

Tablo 11.6.3
Canlı Bomba Terör Olayına İngiltere'nin Tepkileri

İngiltere'nin Tepkileri	Cumhuriyet		Zaman		Hürriyet		The Independent		The Washington Post		Die Welt	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ortak hareket etmeye hazır	-		-		-		-		-		-	
Terör örgütü PKK'yı kınıyoruz	-		-		-		-		-		-	
Münferit bir eylem	-		-		-		-		-		-	
Diğer-(hükümetin yorumuna yer verilmemiş)	-		-		-		1	100	-		-	
Toplam	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-

Tablo 11.6.3 de görüldüğü gibi AB üyesi İngiltere'nin incelenen basın organunda terör olayı ile ilgili hükümet ya da kamuoyunda beliren bir herhangi bir tepkiye rastlanmadığı gibi ulusal basın ve ABD ve Alman basınında da tepki sunan bir habere yer verilmemiştir.

4- Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Ulusal ve ulular arası basından seçilen 6 basın organında canlı bomba terör olgusu ve bu bağlamda terör örgütü ile ilgili toplam 255 haber, yorum ve köşe yazısı incelenmesi sonucu ortaya çıkan bulgular ulusal basın ile uluslararası basın arasında terör ve terör örgütü konusunda başta tanım ve kavram çelişkisi olmak üzere haber iletileri ve gündem konuları dahil olmak üzere pek çok farklılıklar olduğunu göstermiştir.

Küresel terör eylemlerinin kuşkusuz en acımasız araçlarından biri canlı bomba kullanımıdır. Canlı bomba terör eylemlerinin gücü sadece patlama etkisinden değil psikolojik etkisinden de kaynaklanmaktadır. İntihar eylemcisi şöyle bir mesaj göndermektedir "Hedefim için her şeyi yaparım". İntihar eylemleri psikolojik bir silah olarak benimsenip geniş toplulukları hareket edemez duruma getirmek için tasarlanmaktadır. Son dönemlerde ulusal ve özellikler uluslararası basında canlı bomba eylemleri İslami terör örgütlerinin faaliyetleri olarak yer bulmaktadır. Ancak, Ulus Meydanı'nda yaşanan canlı bomba eyleminin PKK terör örgütünün bir eylemi olduğu yine basında yer alan haberlerden anlaşılmaktadır. Ayrıca hayatını kaybeden Pakistan uyruklu 3 kişide terörün ülke, cins, ırk, etnik köken ayrımı yapmadığını gös-

termektedir. Canlı bomba terör olgusu ile ilgili siyasilere ilk açıklamaları bu yöndedir. Dönemin başbakanı terör her yerde yaşabilir, uluslararası işbirliği gereklidir söylemi de bu savı desteklemektedir. Terör konusunda hükümet ve muhalefet terörle mücadelede farklı söylemler geliştirse da terör eylemlerini kınamakta alçakça olarak nitelemekte birlik ve beraberlik söylemlerine vurgu yapmaktadır. Haber metinlerinde yer alan kamuoyu ve STK iletileri de aynı kurguya sahiptir. Bu anlamda basın iletileri haber aktörlerinin iletileri ile paralellik göstermektedir.

Ulusal basın her haberinde canlı bomba eyleminin arkasında PKK terör örgütü varlığını vurgulamış ve planladığı bombalama eylemlerinde bahsetmiş, uluslararası basın ise yayımladığı tek haberde bu örgüt ile ilgili Kürt halkının mücadelesi için savaşan milisler tanımını kullanmıştır. İnceleme süresince (toplam 7 gün) ulusal basında canlı bomba terör olgusu ile ilgili en az bir habere rastlanırken uluslararası basın bu haberi bir gün ve tek sütun olarak yayımlamıştır. Elde edilen bulgular canlı bomba terör olgusuna ulusal basının daha yoğun yer verdiği, farklı yönleri ile olayı ele aldığını ve kamuoyu gündemine yerleştirdiğini buna karşın uluslararası basının konu ile ilgili kamuoyunu haberdar etmekle yetindiğini göstermektedir.

Terör olgusunun uluslararası basında yer alma sebebi ölüm ve yaralı sayısının haber değeri oluşturmalarıdır. uluslararası basın kendi kamuoyunu terör olayı ile ilgili haberdar etmekte ilgili ülkedeki terör olaylarından haberdar etmektedir. Özellikle olayın yaşandığı ülkeye turistik seyahati düşünenlere daha önce yaşanmış terör olaylarının örnekleri hatırlatılarak terörizmin korkutma amacına hizmet etmektedir.

Ulusal basın canlı bomba terör olayını uzun bir süre kamuoyunun gündeminde tutmaktadır. PKK terör örgütü ve eylemleri konusunda hayli deneyimli olan ulusal basın bu olguyu gündemin diğer konuları ile birlikte yorumlamakta tarihteki farklı terör olgularına atıfta bulunmaktadır. Örneğin PKK'nın silahlı eylemlerinde şehit haberleri, erken genel seçimler ve PKK, sınır ötesi askeri operasyon gerekliliği gibi. Bununla birlikte kamuoyu tüm haber aktörleri ve köşe yazarları tarafından sağduyulu olmaya yöneltilmektedir.

Ulusal basının ideolojik yapılanması canlı bomba terör olayında da kendini göstermektedir. Hürriyet gazetesi yayın politikasına uygun olarak canlı bomba haber manşetlerinde dramatik, ilgi çekici başlıklara yer vermekte hüznü hayat hikayeleri ile okuyucuyu etkilemeye çalışmaktadır. Terör olgusu ile ilgili en fazla renkli fotoğraf kullanan gazete olan Hürriyet gazetesi haber kaynaklarını belirtmek yerine "yetkililer" ibaresini kullanmayı tercih etmiştir. Bunun yanında emniyet ve hükümet yetkilileri diğer haber kaynaklarıdır. Cumhuriyet gazetesi terör olgusu ve arkasındaki terör örgütü ile ilgili derinliği olan haberlere yer vermekte siyah-beyaz fotoğraflarla haber desteklenmektedir. Haber kaynakları emniyet yetkilileri, hükümet yetkilile-

ri, TSK ve araştırmada kullanılan diğer değişkenlerdir. Kaynağı belirtilmeyen bir habere inceleme suresince rastlanmamıştır. Ayrıca terör konusunda hükümet uygulamalarına olumsuz eleştirilerde bulunmaktadır. Zaman gazetesi terör olgusunu farklı boyutları ile sayfalarına taşımakta ve terör uzmanı kişilerin yorumlarına vermektedir. Hükümet kanadına destek verdiği haber içeriklerinden anlaşılmaktadır. Ayrıca Zaman Gazetesi siyasi ideolojisine uygun olarak canlı bomba Güven Akkuş'un dini kimliğini (Alevi) haberlerinde kullanmış, Alevi dernekleri hassasiyet gösterince onların tepkilerine de yer vermiştir. Haber kaynaklarında ilk sırada emniyet yetkilileri ve hükümet yetkilileri ilk sırada yer almaktadır. Her üç gazete de canlı bomba terör olgusunda milliyetçi-ulusalcı söylemi destekler ifadelere yer vermiştir. Bu söylemin ifadesi olarak Türk bayraklarını kullanan kamuoyu kullanılmıştır. O günden günümüze Türk bayrağı siyasetçiler tarafından birer siyasi araç olarak kullanılmıştır. AK Parti siyaset mitingleri, Cumhuriyet Mitingleri gibi.

Terör eyleminin neden yapıldığı konusunda net bir ifadeye ulusal basının incelenen gazetelerinde rastlanmamıştır. Neden olduğu yorumu okuyucuya bırakılmıştır. Bunun sebebi kamuoyunun uzun yıllardır PKK terör örgütü ve istekleri konusunda az çok bir bilgiye sahip olması şeklinde yorumlanmıştır.

Canlı bomba terör olgusunun zanlısı olarak deşifre edilen Güven Akkuş ile ilgili haberlerin içerikleri üç ulusal gazetede de benzerlikler taşımaktadır. Canlı bomba patlaması olup olmadığı konusunda bile net ifadeler yokken ikinci gün canlı bomba olarak belirlenen şahsın fotoğrafı ile birlikte suç künyesinin gazetelerde ilk sayfa haberi olarak yer aldığı görülmektedir. Saldırganın bombalama olayını nasıl planladığı ile bilgiler yoruma açıktır. Saldırganı a ait fotoğraftaki görüntünün iticiliği, ideolojik örgüt üyelik ve eylemlerinden dolayı hapis cezası alması, ailesinde intihara eğilimli kişiler bulunması, PKK'yı destekleyen ülke olarak tanınan Hollanda'ya kaçışı (kaçış öyküsünde şu an emekli polisin varlığı da bir çelişkidir) ve orada PKK eylemlerine katıldığının tespiti canlı bombanın belirgin özelliklerini basın negatif kurgulanmaktadır. Hiç şüphe yoktur ki canlı bomba olgusunun arkasında PKK terör örgütü vardır. Ama canlı bombanın PKK terör örgütü ile bağlantısı net olarak hiçbir gazete tarafından ortaya konulamamıştır. Ancak tüm haberlerin içerikleri buna dayandırılmıştır. Canlı bomba olgusu ilk gün haberlerinin içeriklerinde çelişkili ifadeler dikkat çekicidir. Haber kaynaklarına doğrulatmadan yapılan haberler ilk gün kamuoyunu yanaltacak ifadeleri içinde barındırmaktadır. Daha sonraki günlerde de bu tür haberde doğruluk ve nesnellik ilkesine ters düşecek ifadelere rastlamıştır. Canlı bombanın patlamada kullandığı patlayıcı ile ilgili bilgilerin internet sitesi kaynağına dayandırılarak yapılması da hayli dikkat çekicidir.

Ulusal ve uluslararası basın haber üretiminde kendi haberlerinin yanı

sıra haber ajans üretimi haberlere yer vermiştir. Genel olarak ulusal basında sermaye olarak kendi uzantısı olan haber ajansları tercih edilmiştir. Hürriyet- Doğan Haber Ajansı, Zaman-Cihan Haber Ajansı gibi. Anadolu Ajansı tüm gazetelerin ortak kullandığı haber ajansıdır. Uluslararası basın ise Associated Press Haber Ajansı'nın Türk muhabirleri aracılığı ile haber servisi yapmıştır.

Ulusal basında terör eylemleri arkasındaki terör örgütleri ile beraber her zaman yer bulmaktadır. Eylemin yarattığı korku, etkilediği alanın büyüklüğü eylem sonucunda oluşan ölü ve yaralı sayısı haber değerini belirlemektedir. Ülkeler -özellikle gelişmekte olan ülkeler- terör olayları ile gelişmiş ülkelerin gündemine girebilmektedir. uluslararası basında da ölü ve yaralı sayısı haber değerini belirlemektedir. Ancak terör haberlerinde terörist ve terör örgütü kavramlarında bir oydaşma sağlanamadığı görülmektedir. Terör haber metin içeriklerini ölü ve sayısı, olay yeri, oluşumu ve etkileri, görgü tanıklarının ifadeleri, emniyet ve hükümet yetkililerinin açıklamaları ile olayla ilişkilendirilen gündem konuları oluşturmaktadır.

5- Sonuç

Terör olaylarında en önemli olgulardan biri hiç kuşkusuz nasıl bir bilgi akışı olacağı ve bunun nasıl kontrol edileceği sorunudur. Gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri terör örgütlerinin amaçlarına bazı durumlarda hizmet etmektedir. Küresel bilgi akışında uluslararası terör terminolojisinin ulusal kimliğe göre değil küresel kimliğe göre anlamlandırılması bu anlamda medya bilgi akışına da olumlu etki edecektir. Çünkü araştırma sonuçlarından biri ulusal basın ile uluslararası basında terörist ile terör örgütü kavramı farklı anlamlandırıldığı ve haber metinlerinin terör eylemi yönelimli olduğudur. Ayrıca uluslararası basında terör eylemlerinin hükümet ya da kamuoyu tarafından kınandığı ile ilgili haber metinlerde yer almamıştır. Çünkü, bir ülkede yaşanan terör global dünyada farklı ülkelerdeki - hatta aynı ülkede farklı ideolojilere sahip - insanlara bu anlamda uzaktır. Terör mağduru "öteki"dir. Dolayısıyla terör uluslararası düşünülmede ancak yerel anlamlandırılmaktadır.

Ulusal basının haber metinlerinde terör eylemcisi ve terör örgütü PKK negatif kurgulanırken uluslararası basında PKK'nın pozitif kurgulandığı görülmektedir. Araştırma konusu olan canlı bomba terör eyleminin daha sonra yaşanılacak PKK'nın terör eylemleri ve mücadele sürecine ivme kazandıran bir olgu olduğu dikkat çekicidir. Haber metinlerinde yaşananların yapılabilecek sınır ötesi bir askeri operasyon için meşru zemine olanak tanıdığı da yaşadığımız zaman diliminde açıkça görülmektedir. Ulusal terör ve uluslararası terör ve terör örgütlerinin aynı meşru zeminde tanımlanmaması mücadele sürecine kısıtlamalar getirmektedir. Bu karşılıklı terörle mücadele global işbirliği cümlesi isteği dile getiren kelimeler dizgesi olma dışında bir anlam ifade etmemektedir.

Özellikle ulusal basında yeni canlı bomba eylemleri olabileceği, PKK terör örgütünün tehdit haberleri, gözyaşı ve korku ifadeli fotoğraf ve söylemler psikolojik şiddetin yoğunluğunu göstermekte ve terör haber iletilerinin şiddet içerikli olduğu hipotezimizi doğrulamaktadır. Ayrıca terör eylem ve örgütlerinin basının sürekli gündeminde yer alması terörün amaçlarına katkı sağlamakta ve bir süre sonra kamuoyunda duyarsızlık kalkanının oluşmasına yol açmaktadır.

Son dönemde araştırma konumuz olan canlı bomba terör eyleminden sonra artan terör eylemlerinin medyanın en önemli gündem konusu olduğu görülmektedir. Medya tava internet sitesinin Haziran 2007 tarihindeki medya araştırması ulusal basınımızın terör olgu ve örgütüne ne kadar uzun süre yer verdiğine bir örnektir. Bu araştırmaya göre; Irak Askeri Operasyonu ilgili gazete, dergi, TV kanal ve haber sitelerinde toplam 25 bin 466 habere konu edilmiş 245 saat süreyle de TV ekranlarında yer almıştır. Yaptığı eylemlerle gündemde kalan PKK terör örgütü, medyada 19 bin 729 haberle yer alırken; terör örgütüne ilişkin haberler 245 saate yakın bir süre ekranlarda kalmıştır. Medya ayrıca, terörle ilgili diğer haberlere 6 bin 236 kez yer vermiştir. Görüldüğü gibi sonuç ürkütücüdür (www.medyatava.org). Aynı terör haberlerinin uluslararası basında ise aynı yoğunlukta yer almadığı gerçeği ise yadsınamaz.

Medyanın “haber alma, yayma ve kamuoyunu bilgilendirme” görevleri bağlamında terör eylemlerine hiç yer vermemesi ya da görmezden gelmesi düşünülemez. Siyasal iktidarın medya organlarından böyle bir talepte bulunması da demokratik ilkelerle bağdaşmaz. Medyanın sansür edilmesi, özgürlüklerinin kısıtlanması, siyasal iktidarın denetimi ve vesayeti altına sokulması da kabul edilemez. Ancak araştırmada ulusal basının terör haberleri konusunda doğruluk ve nesnellikle ilgili ciddi sorunlar yaşadığı, en hızlı şekilde okuyucuya haberdar etme telaşında olan medyanın haber ileti içeriklerinde yanlışlıklar yaptığı ve çelişkiler yaşadığı görülmektedir. “Gizli” ibaresi olan belgelerin medyada nasıl yer aldığı ve haber kaynağının kim olduğu belirsizdir.

Genelde terör haberlerinin bazı kişi ve kurumlar tarafından manipüle edildiği ve gazetecilerin bu anlamda temelde dışarıdan yönlendirildiği görülmektedir. Dolayısıyla terör eylem ve örgütleri konusunda kamuoyunun bilinçlendirilmesi işlevi kurgusalıktan öte gitmemektedir. Zaten gazeteciliğin yapısında yaşanan değişimlerde (gazetecilik rolleri, otomatlaşma, halkla ilişkiler ve enformasyon sunan kurumların çoğalması, dijitalleşme, medya ekonomi politikası v.d) bağımsız sosyal sistem olarak kendini yönlendirdiğini kabul eden gazeteciliğin aslında dışarıdan yönlendirildiğine işaret etmektedir (Alver, 2007:293)

Ulusal medya terör haberlerinde ideolojik yayın politikasının dışına çıkmamakta kendini tekrar etmektedir. Ayrıca haber kaynakları ve haber

aktörleri seçimi ve kullanımı konusunda da çelişkiler görülmüştür. Terör haberleri konusunda ilk defa RTÜK tarafından bazı yayın organlarına bu eylemle ilgili yayınlarda yasaklar gelmiştir. Bu yasakların arka planı tekrar gözden geçirilip terör haberlerinin enformasyon süreci ilgili disiplinlerle bilimsel tartışma ortamına taşınmalıdır. Özellikle terör haberlerinde doğru ve yansız haberleştirme için haber iletisinin her yönü ile gözden geçirilmesi yorumlardan kaçınılması, etik kodlara özen gösterilmesi gerekmektedir. Toplumun sindirilmesini amaç edinen terör eylemleri örgüt propagandası yapılmadan haberleştirilmeli, ulusal çıkarlar gözetilmeli ve okuyucu infiale sürüklenmemelidir.

KAYNAKÇA

Alver Fusun. (2003). *Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı*, İstanbul: Der Yayınları.

Alver Fusun. (2007). *Gazeteciliğin Temel Kuramları*, İstanbul: Beta Yayınları.

Keane John. (1998). *Şiddetin Uzun Yüzyılı*, Çev: Bülent Peker, Ankara: Dost Yayınları.

Mumcu Uğur.(2006). *Kürt Dosyası*, Ankara: Uman Vakfı Yayınları.

Pape Robert(2006). *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*, United Stateby, Newyork: Random House Publishing Group, Second Edition, ABD.

Schlesenger, Philip (1994). *Medya, Devlet ve Ulus*, Çev: Mehmet Küçük, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

İncelenen Ulusal Gazeteler (23-Mayıs - 29 Mayıs 2007)

Cumhuriyet Gazetesi

Hürriyet Gazetesi

Zaman Gazetesi

İncelenen Uluslararası Gazeteler (23-Mayıs - 29 Mayıs 2007)

The Independent

The Washington Post

Die Welt

İnternet Siteleri

www.medyatava.org.

